СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Пам'ятайте про Україну!

РІК XCIV. Ч. 73. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 17-го КВІТНЯ 1987 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, APRIL 17, 1987 No. 73. VOL. XCIV.

„Зостанься з нами, Господи наш милий"

ПАСХА ВИЗВОЛЕННЯ

(ВЕЛИКОДНЄ ПОСЛАННЯ ГОЛОВНОЇ УПРАВИ УКРАЇНСЬКОГО ЄВАНГЕЛЬСЬКОГО ОБ'ЄДНАННЯ В ПІВНІЧНІЙ АМЕРИЦІ)

„Наша пасха — Христос!" (1 Кор. 5,7)

Дорогі у Христі Брати і Сестри в Україні та в розсіянні по світі суші:

Христос Воскрес! Воістину Воскрес!

Народ, з якого вийшов Спаситель наш Ісус Христос, відзначав День Пасхи на пам'ятку свого виходу з єгипетської неволі. Це був спомин про чудесне визволення його з духовного, соціяльного і політичного рабства. Це велике свято мало два основні прояви: релігійний і національний. Воно основувалося на переконанні, що народ завдячував своє визволення надприродній інтервенції Бога і на факті, що це визволення було метою дати цьому народові нагоду поселитися на призначеній йому Богом землі та розбудувати там своє незалежне духовне, державне, культурне і господарське життя. Це свято святкували торжественно, радісно і величаво.

Так і для всіх віруючих, а зокрема для нашого українського народу, християнський Великдень є торжеством торжеств, святом перемоги і визволення: перемоги Христа над грішним світом і смертю, добра над злом, духа над матерією. Христос, воскресши з гробу, врятував нас від погибелі вічної, визволив нас із кайдан гріха та відкрив перед нами двері до благословенного життя в світі дочасному і в вічному. А Його перемога є перемогою всіх,

(Закінчення на стор. 8)

К. Кричевська-Розандич — „Гуцулята з писанками"

Максим Синицький

Великодня молитва невольників у Сибіру

„Вони ж удержували Його, кажучи: Зостанься з нами, бо вже надвечір і нахилився день", Луки 23:29.

Зостанься з нами, Спасе милостивий,
Бо вже заходить сонце над Сибіром:
А ми самотні: слабнуть наші сили,
Усі замучені червоним звіром.

Нема спасіння в цих лісах від згуби
У цьому царстві мертвого спокою...
Зостанься з нами, наш Ісусе любий,
Й дозволь померти тихо тут з Тобою...

Ти знаєш наші муки та страждання
Й тернисту путь далекими світами,
Всі поривання та палкі бажання:
Зостанься ж тут в Сибіру, Боже, з нами!

Десь є Великдень, тут — морози й ночі...
Охляли ми, підбиті наші крила...
Підносимо до Тебе наші очі:
Зостанься з нами, Господи наш милий!

Заносить сніг і нас і наші речі,
Засипав шлях в далеку Україну...
Зостанься, Христе, в цей останній вечір
І з нами будь до смерти, Божий Сину!

ПАСХАЛЬНИЙ ПРИВІТ

(МИР У ГОСПОДІ І НАШЕ АРХИЄРЕЙСЬКЕ БЛАГОСЛОВЕННЯ!)

„Він воскрес, як ото сам прорік!" (Мт. 28:6)

Розп'ятий Син Божий, умираючи на хресті за гріхи світу, закликав сильним голосом: „Отче, у Твої руки віддаю духа мого!" (Лк. 23:46) і, „схиливши голову, віддав духа" (Ів. 19:30).

Заки Йосиф з Ариматеї та Никодим заходились біля похорону мертвого Його тіла, Христова душа спішила до аду, де праведні душі Старого Заповіту вже віками чекали на своє спасіння. Чи можна уявити собі ту радість і потіху тих праведних душ, які нарешті дочекались обіцяного Спасителя, що прийшов визволити їх з неволі диявола і, відчинивши небесну браму, завести її до слави вічного життя у небі?

Цю таїнственну хвилину визволення праведних душ з аду старались схопити Богом надхненні іконописці, які майстерно й велично вивели нашу традиційну ікону Христового Воскресіння. На ній зображений Христос „наша Пасха" (1 Кор. 5:7), як Він, проломивши входові двері до аду, визволяє з нього душі праведних. Крила розбитих дверей упали хрестовидно до стіп Спасителя, бо Він подолав силу пекла й диявола саме своєю смертю на хресті. Так ото сповнилося давнє пророцтво, що обіцяний

(Закінчення на стор. 6)

Провідна неділя в Бавнд Бруку присвячена річниці Чорнобиля

С. Бавнд Брук, Н. Дж. — Як повідомляє Митрополича Канцелярія Української Православної Церкви в ЗСА, цьогорічна Провідна неділя, 26-го квітня, присвячена також першій річниці трагічної катастрофи в Чорнобилі.

Порядок заупокійних відправ передбачує: год. 9-та ранку — зустріч Владик; год. 9:30 ранку — Соборна Архиєрейська Свята Літургія; год. 11:30 — Загальна Панахида з участю духовенства українських церков, яку очолять Блаженніший Митрополит Мстислав та Архиєпископ Константин і Єпископ Антоній; год. 12:30 — початок відправ Панахид над окремими могилками.

Паркування автомобілів виключно на терені довкола Дому Української Культури, в'їзд з Дейвидсон аве. Паркування — 3 дол. за авто. Крім того, кожна особа, що знаходиться на терені цвинтаря церкви-пам'ятника, зобов'язана мати свят кову стрічку, ціна якої один долар. Прихід з продажу стрічок призначений, в першу чергу на очищення і впорядкування цвинтаря після Провідної неділі.

О. д-р М. Стасів обраний головою Торонтонської Округи УНС

Торонто. — Тут відбулися в суботу 14-го березня ц.р. Загальні збори Торонтонської Округи Українського Народного Союзу.

Предсідником зборів був головний радний УНС Василь Дідюк, а присутніми на зборах були головний предсідник УНС д-р Іван Флис і член Головної Контрольної Комісії Леонід Філь. Після відмовлення молитви та вибору президії протокол із останніх зборів Округи відчитав Іван Шлапак.

На зборах обрано нову управу Округи Відділів УНС в такому складі: о. д-р Мирон Стасів, парох українських католицької церкви в Торонто — голова, А. Ковальчук — заступник голови, Гаврило Миськів — касир, Іван Шлапак — секретар і Дмитро Попадинець — організатор. До Контрольної комісії увійшли: Л. Філь, Микола Хомин і Степан Вовк.

Головне слово в часі зборів виголосив головний предсідник УНС д-р І. Флис. Він зробив перегляд праці Округи за 1986 рік, висловлюючи признання поодиноким діячам УНС, які придбали найбільше членів. Тут на першому місці треба поставити Г. Миськова, що придбав 24 членів. Але помимо зусилля активістів не виконано призначеної квоти, 200 членів за 1986 рік і тому д-р І. Флис закликав усіх організаторів і секретарів Відділів УНС доложити в цьому році більше зусиль до своєї праці.

Дальше головний предсідник у своєму вичерпному слові порушив справу потреби власного приміщення в Торонто для зібрань окремих Відділів УНС

Отець М. Стасів

як і Округи, і вияснив справу будинку при Блур вулиці, який УНС мав намір купити, але це не вдалося. Тепер

(Закінчення на стор. 8)

З'ЇЗД КРАКІВ'ЯН НА СОЮЗІВЦІ

Кергонксон, Н. Й. — З'їзд краків'ян на Союзівці відбудеться в суботу і неділю, 24-25-го квітня ц.р. В програмі: доповіді-спомини про Краків і його високі школи та громадські й студентські організації, що їх виголосять Б. Стебельський, В. Пушкар, М. Климишин, О. Патрило-Мороз, Я. Падох; гуморески й сатира пера А. Шумської-Стебельської, І. Дибко-Филипчак і М. Завицького; виставка пам'ятник знимок та плянування пропам'ятної книги про український Краків. В суботу — бенкет, в неділю Служба Божа й обід. Початок у суботу 10 год. ранку. Проситься про вчасну резервацію та краківські зним-

ПАНАМА НЕ ПРИЙНЯЛА К. ЛІННАСА

Вашінгтон. — Газета „Ню Йорк Таймс" інформує у виданні з 16-го квітня ц.р., що генеральний прокуратор Едвин Міз намагався безуспішно вислати, чи згідно депортувати, запідозреного у нацистських злочинах естонця Карла Ліннаса до Панами і правдоподібно вирішив, що З'єднані Стейти Америки не віддаватимуть в руки КГБ івських катів людини на видиму смерть хоч би з тих причин, що він вже був засуджений в 1961 році в Естонії на смерть у відсутности, а совєтські газети три тижні перед початком суду виносили йому „смертний вирок".

Панама, як виглядає з інформації, спочатку була погодилася видати візу для К. Ліннаса, але потім, правдоподібно під тиском жидів відмовилась. Про відмову повідомив в Ню Йорку кореспондентів Хозе І. Блярдон, генеральний консул Панами. Речник Департаменту справедливости Патрик Кортен заявив, що К. Ліннас буде депортований. Він однак відмовився від коментарів і не хотів відповісти на питання, чи до СССР.

Представники жидівської громади в ЗСА „з полегшенням зітхнули", довідавшись про відмову Панами прийняти Ліннаса. Менахем З. Розензафт, який свого часу вже виступав з тією справою на сторінках „Ню Йорк Таймсу" і атакував Петрика Бюкенена, Елізабет Голцман, Елай Розенбавм, член ради директорів Світового жидівського конгресу, поспішно вихали з Ню Йорку до Вашінгтону, щоб на місці „допильнувати справи" передачі Ліннаса в руки КГБ. Після зустрічі з панамським амбасадором Домінадором Базаном, Розензафт заявив кореспондентам, що „панамців навіть ніхто не сказав хто є Ліннас і що він є воєнним злочинцем". Жидівські речники побоюються тепер, що Е. Міз знайде для нього іншу країну в Південній Америці, де він „спокійно" доживатиме свого віку.

В европейських країнах підвищилася радіяція

Бонн. — Уряд Західньої Німеччини попросив Совєтський Союз пояснити, чим викликано підвищення радіоактивности, що спостерігалося минулого місяця в кількох країнах Европи. підготували звідомлення для міністерства охорони довкілля, і в Москву був висланий запит. В ньому говорилося про підвищення радіоактивности у Західній Німеччині від 9-го до 15-го березня.

Представниця міністерства охорони довкілля Кляв дія Конрад сказала репортерам, що спочатку запит був висланий дипломатичними каналами через амбасаду Західньої Німеччини в Москві. Запит був викликаний повідомленням, що надійшло з Інституту атмосферної радіяції, який знаходиться у місті Фрайбург. Працівники цього інституту прийшли до висновку, що джерело зараження знаходиться в Совєтському Союзі, де, мабуть, сталася невелика несправність на якомусь нуклеарному об'єкті. Підвищення радіоактивности було мінімальним і його не можна порівняти з тим, яке зареєстроване після катастрофи на Чорнобильській енергетичній станції 26-го квітня минулого року. Хоч підвищення радіоактивности не представляло ніякої небезпеки для здоров'я, однак вчені інституту

У вівторок, 14 -го квітня, завідуючий відділом інформації міністерства закордонних справ СССР Геннадій Герасімов сказав: „Система радіометричного контролю працює нормально. Вона не зареєструвала ніяких підвищень радіяції на совєтській території. Тому джерела зараження треба шукати в іншому місці".

Представник західньонімецької організації Атомфорум, Манфред Пецол, сказав, що „звідомлення Інституту атмосферної радіяції не залишає сумніву в тому, де розміщене джерело зараження, і Совєтський Союз повинен дати вияснення".

„Якщо вони твердять, що ні на одній нуклеарній станції не було випадку, — сказав М. Пецол про совєтських чинників, — то нехай пояснять причину підвищення радіяції".

Дж. Шулц інформує альянтів про розмови в Москві

Брюссель, Бельгія. — Державний секретар З'єднаних Стейтів Америки Джордж Шулц закінчив свої триденні розмови в Москві з міністром закордонних справ СССР Едуардом А. Шеварднадзе, головою Ради Міністрів Ніколаєм Рижковим і генеральним секретарем ЦК КПСС Міхаїлом Горбачовим і прибув до Брюсселю, головної кватирки Північно-Атлантійського Оборонного Союзу (НАТО), щоб тут поінформувати европейських альянтів про перебіг розмов, можливість підписання договору про зменшення нуклеарної зброї і відтягнення з Европи — Центральної, Східньої і Західньої — ракет середнього засягу з атомовими головками.

Не зважаючи на те, що Дж. Шулц мав деякі успіхи у самих переговорах, він вихав зі столиці комуно-московської імперії дещо пригноблений скомплікованою ситуацією і висуваними совєтськими речниками все нових й нових вимог, які, очевидно, стоятимуть на перешкоді до остаточного завершення переговорів в тій справі і до підписання договору, процедура якого мала б відбутися у Вашінгтоні в присутности совєтського лідера М. Горбачова, який у принципі погодився на відбуття третьої з черги зустрічі на вершинах між ним і президентом ЗСА Рональдом Регеном, але цією „принциповою" справою повинна бути справа відтягнення ракет з Европи.

Вашінгтон, як кажуть політичні аналітики, не може з легкої руки прийняти усі совєтські передумови тим більше, що його европейські альянти, почуваючись загроженими навіть совєтською конвенційною зброєю і значною перевагою війсь- кових одиниць, протестують, що вони не будуть нележно забезпечені від евентуальної совєтської агресії. В кожному разі вони стануть предметом прицілу і совєтського пропагандивного тиску. Одним словом американсько-совєтський договір поставить їх в оборонне положення, у якому за якийсь час опиняться також ЗСА, до чого властиво стремлять совєтські верховоди.

Супроводжаючі державного секретаря кореспонденти зазначають, що властиво їм тяжко було б пояснити чи М. Горбачов дійсно стремить до частинного роззброєння і зменшення нуклеарної зброї, чи використовує тільки свою нуклеарну перевагу для „мирної пропаганди", а коли ЗСА наближаються вже до підписання договору він ставить нові вимоги, які руйнують попередню атмосферу.

Дж. Шулц, не маючи іншої альтернативи, говорить про поступ і успіхи у переговорах, але заяви інших речників Уряду і самого президента Р. Регена, який тепер перебуває на короткому відпочинку в Каліфорнії, взагалі не звучать оптимістично, радше навпаки, говорення про „довгий шлях переговорів" свідчать, що зустріч і переговори в Москві були тільки частинним позитивним осягненням.

Тоді, коли Дж. Шулц інформуватиме европейських альянтів про переговори з СССР, Едвард Ровні поїхав до Японії і Китаю, щоб поінформувати тамошні уряди про хід розмов і їхні вислідки. В Москві совєтські речники скликали поспішно нараду амбасадорів сателітних країн, каже ТАСС, правдоподібно з цією самою метою.

ГРУПА АМЕРИКАНСЬКИХ конгресменів погодилася провести телевізійні дебати з депутатами Верховної Ради СССР. Ці дебати буде передавати телевізія обох країн. Обі сторони погодилися на дискусію ще в минулому році, коли голова Ради Союзу — однієї з двох палат совєтського „парляменту" — Лев Толкунов зустрівся з тодішнім спікером Палати Репрезентантів Конгресу Томасом О'Нілдом. Після тієї зустрічі в Конгресі створили групу для підготови до дебатів. До неї ввійшли шість конгресменів. Перша рунда дебатів запланована на 25-го квітня. Демократ Дж. Бравн сказав, що однією з цілей передачі є дати зрозуміти совєтським телевізійним глядачам, що „З'єднаними Стейтами не управляють капіталісти з Волл Стріту". Під час дебат будуть обговорюватися найрізноманітніші справи, що хвилюють народи обох країн — роззброєння, права людини, регіональні конфлікти.

„РАДУЙМОСЯ СЛАВІ СПАСТИТЕЛЯ"

(ВЕЛИКОДНЄ ПОСЛАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ АВТОКЕФАЛЬНОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ (СОБОРНОПРАВНОЇ) В АМЕРИЦІ І ЕВРОПІ)

Всечесному Духівництву і Вірним УАПц(С) у Соборній Україні та які живуть по всьому світі Великоднє Архипастирське Послання Мир Божий і Архипастирське Благословення.

Христос Воскрес!

Нині найрадісніше благословенне вселенське свято. Після Своїх трагічних мук і розп'яття на хресті Ісус Христос на третій день воскрес! — як Він заповідав кілька разів під час Свого великого Благовістя на нашій планеті землі.

І тому вся Вселенна урочисто радується: „Воскресіння Твоє, Христе Спасе, Янголи оспівують на Небесах, і на Землі сподоби від чистого серця Тебе славити".

Христос завжди говорив про найбільшу ведучу заповідь, як у всесвіті, так і в людському житті, щоб понад все ми любили Бога, а також взаємно любили один одного як і Господь нас полюбив. І тоді завжди ми будемо мати рясні плоди у нашій праці і перемогу в боротьбі. І „Ніхто більшої любови не має над ту, як хто власне життя поклав би за друзів своїх" (Іван, 13, 13). І Христос Власним життям дав приклад Абсолютної Любови і Самопожертви для спасіння душ всього людства.

А поскільки Господь послав наші душі народитися в українській нації, то цим Він уклав у наші душі і надзвичайне місійне призначення серед української нації, щоб ми також із Абсолютною Божою Любов'ю своє життя віддали за друзів своїх у нашій самочервенній боротьбі

(Закінчення на стор. 8)

„ПАЛАЄ УКРАЇНСЬКЕ СЕРЦЕ"

(ВЕЛИКОДНЄ ПОСЛАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ АВТОКЕФАЛЬНОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ (СОБОРНОПРАВНОЇ) У ВІЛЬНОМУ СВІТІ)

Христос воскрес!

„Ходімо з свічками в руках назустріч Христові, що виходить із гробу, як Жених". (Тропар 5-ої пісні Великоднього канону)

Заклик преподобного Івана Дамаскина іти з свічками в руках назустріч Христові ми виконуємо на початку світлої Великодньої утрені в час процесії навколо храму під могутній гомін дзвонів і хоровий спів стихири „Воскресіння Твоє, Христе Спасе, Янголи оспівують на небесах, і нас на землі сподоби чистим серцем Тебе славити".

З дитинства кожен учасник цього величного хресного ходу відчуває і на все життя запам'ятовує як у цей час, разом з паланням свічок, палають вірою і наші серця, бо ми йдемо назустріч Воскресному Христові в освітленому храмі, з якого зникла темрява і сум Страсного тижня, а засяяла безмежна радість Воскресіння.

Коли двоє учеників Христових по дорозі в село Еммаус зустріли Подорожнього, Який розвіяв їхній сум і непевність, вияснивши їм Святе Писання про страждання, смерть і воскресіння Христа, а потім виявив їм Себе в ламанні хліба і став невидимий їм, — сказали собі: „Чи не

(Закінчення на стор. 6)

Відбудеться мистецька виставка Козаків у Менор коледжі

Дженкінтавн, Па. — У першому тижні травня відбудеться в Менор джунйор коледжі малярська виставка Козаків — батька і синів.

Виставку спонзорує Студійний Осередок Української Культури коледжу. Відкриття виставки Едварда Козака, Юрія Козака і Ярем Козака відбудеться в суботу, 2-го травня ц.р., о год. 7:30 вечора у семінарійній залі бібліотеки „Василіяда". Виставку можна буде також оглянути у неділю 3-го травня від год. 11-ої до 4-ої по полудні, і 16-го та 17-го травня від год. 1-ої до 4-ої по полудні. За особливим домовленням слід телефонувати до Христини Хомин-Їжак, кураторки СОУК на число: (215) 885-2360 екст. 64.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda USPS (50-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.
Tel.: (201) 451-2200

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members 1 year — $15.00. Change of address — $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda".

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Папа Іван Павло II та українці

Теперішній Папа Іван Павло II, перший слов'янин на Апостольському престолі, польський патріот, який того свого патріотизму не скриває і є живим прикладом тісного пов'язання Церкви і народу. Це надзвичайно цікава постать, яка імпонує і захоплює не тільки завдяки становищу, що його займає, але й завдяки своїм особистим прикметам та своїй поведінці. Консерватист, який не визнає компромісу у таких справах, як розводи, аборти чи целібат, водночас надзвичайно „людський", приступний і такий, який раз-у-раз, маніфестує свою вірність екуменізмові, проголошеному Другим Ватиканським Собором. З усіх своїх попередників за близько дві тисячі років християнізму — це Папа, який найбільш подорожує по всіх континентах, при чому завів традиційний уже церемоніял: висідаючи з літака на будь-якому континенті і в будь-якій країні, клякає і цілує землю. Це не жест на показ, — це символічний акт, що йому кожна країна, яку відвідує, однаково дорога. Перед виїздом до щораз іншої країни — докладно знайомиться з її історією, населенням, відносинами і, очевидно, віровизнаннями.

Але ніколи не займається пропаґандою католицизму, як віровизнання, що його прагне поширювати. Благословить всіх тих, хто не є католиками і тих, хто ними є. В Африці благословив і поган та виправдував це прилюдно, що всі люди, які визнають Вищу Силу, є йому дорогі.

Скрізь, куди приїздить, вітають його величезні маси народу. Але буває, що його приїзд розбурхує місцеві конфлікти і пристрасті. Під час недавньої його подорожі до Чіле, де панує правий диктаторський режим, дав нагоду противникам того режиму, що їх центральною групою є комуністи, до ворожих демонстрацій брутальної реакції поліції. Папа таврував одних і других і проповідував права людини, які є стрижнем християнізму.

Папа Іван Павло II є першим поляком у Ватиканському палаці, але й першим Папою, який знає українську мову, шукає зустрічі з українською громадою та промовляє до українців по-українськи. Знаменито знає історію Сходу Европи й історію Церкви, зокрема Української. Наші канадські земляки пам'ятаючи його історичний виступ у Вінніпеґу, де він поручав українським слухачам бути не тільки вірними Церкві, але й своїй українській батьківщині. Знає суть комунізму, бож у Польщі править совєтський ґрадоначальник генерал Войцех Ярузельський. Ворожість польської Церкви до панівного режиму проявлялася у таких проповідях духовників, які в реакції доводили до брутального вбивства кількох духовників аґентами поліції. Папа — ворог усякого насильства, поручав „співжиття" Церкви у Польщі з панівним режимом на базі такого компромісу, щоби не використовувати проповідниці для ворожої проти режиму дії. Але проблема шкільництва і права також Церкви впливати на виховання і світогляд молоді — все ще актуальна в Польщі.

З доручення Папи їздив до Польщі Архиєпископ Мирослав Марусин, дипломат, який своєю достойною поведінкою довів, що брав безпосередню участь у Богослужбах разом із польськими владиками та водночас причинився до злагіднення режиму супроти вивезеного з рідної Лемківщини на „відзискані землі" українців. Були вістки, що Архиєпископ Марусин таки діб'ється того, щоби Папа із згодою від примаса в Польщі призначив українського католицького єпископа. Велика частина нашого суспільства має жаль до Папи, що він не завершив ієрархії помісної Української Католицької Церкви Патріярхатом. Але прив'язанням до такого Патріярхату прикметників „Київський і Львівський" надає цій проблемі також політичний характер, бо Київ і Львів є під тією самою владою, яка панує в католицькій Польщі і здебільшого католицькій Балтиці.

Існує все ще сумне явище, що польський клир був і є ворожий українству. Існує все ще русофільська течія у Ватикані, яка вважає, що Українська Католицька Церква є „перешкодою" для приєднання чи бодай згідливого співжиття з Російською Православною Церквою. Це сумна і жалюгідна в Арґентині сторінка політики Ватикану. Але у зустрічі з українською громадою в Арґентині під проводом Владики Андрія Сапеляка Папа Іван Павло II висловив жаль, за те, що українська Церква стільки натерпілася від ворогів. Він знає це і треба бути вдячним, що такий жаль і співчуття висловлює прилюдно Вселенний Архиєрей.

Брат Йосиф

ХРЕСТ У СЕРЦІ ТИСЯЧОЛІТТЯ

(Переклад з англійського о. Я. С.)

Недавно я молився за потреби нашої Церкви, й рівночасно роздумував про страсті і смерть Христа Спасителя. Я почав приходити до переконання, з якою досконалістю та постійністю наш Спаситель взяв на себе наші гріхи й терпіння і як Він цілковито обмив їх, стаючи в той спосіб джерелом цілющої сили й оновленого життя.

Опісля я почав усвідомлювати собі ще більше факт, що Він зробив це рівно ж для наших ворогів й тих, що ненавидять нас і тих, що зранили нас, та переслідують нас. Він рівно ж пролляв Свою кров за прощення їхніх гріхів. Ми є вдячні, що Спаситель простив нам наші провини. Але, чи ми є вдячні й за те, що Він готовий привітати додому Його Небесного Отця навіть тих, що їх уважаємо нашими ворогами?

Коли зближаємося до Тисячоліття нашого Українського Християнства нам треба звернути наші серця і нашу увагу на святий хрест Христовий. Тут у стіп хреста нам треба принести наші гріхи, кожного зокрема, як рівно ж цілої Церкви. Тут під хрестом є місце, де ми повинні шукати за гоєнням та поєднанням, як рівно ж за ласку почати друге тисячоліття як оновлений й христоподібний Божий нарід. Під хрестом місце, де нам треба уподібнитись до Христа у прощенні тим, що зранили нас, чи ненавидять нас. Якщо ми цього не зможемо зробити, тоді наші святкування тисячоліття на ділі не досягнуть глибини наших сердець.

Наш нарід протягом століть терпить різного роду політичні та релігійні переслідування. Багато з нас відчуває злість та гіркість у наших серцях супроти тих, що є відповідальними за ті терпіння. А проте ми мусимо пам'ятати, що терпіння саме в собі не є підтвердженням правости. Однак заслуговуюче терпіння — це терпіння Христа на хресному дереві, а наші терпіння тоді мають дійсну силу, коли вони злучені з терпінням Христа.

Злий розбійник (по лівиці Христа) рівно ж терпів на хресті, але його серце було далеке від Христа. Якщо ми зможемо об'єднати наші терпіння з терпіннями Христа і принести їх під хресне дерево усі наші рани, ми мусимо рівночасно пам'ятати про слова св. апостола Павла: „Плекайте ті самі думки в собі, які були й в Христі Ісусі". (До Филип'ян 2,5). А що сказав Христос на хресті? Він сказав: „Отче, прости їм, бо вони не знають, що роблять, (Лука 23, 34). Ми подібно як Христос мусимо прощати усі лиха заподіяні нам в минулому, тому що їх вже давно простив Христос, а ми повинні жити після Його святої волі.

Так, це правда! Ми й наші предки терпіли невинно за велику ідею. Але рівночасно нам треба ствердити, що ніхто не терпів більш невинно, як сам Христос. А проте, Він молився за тих, що Його розп'яли. Він простив їм. Він кличе і доручає нам робити так само.

У „ҐУЛаґу Архіпелаґу" Александер Солженіцин пише ось що: „Якщо б там були самі злі та підступні люди, що рішені виключно на злі діла, тоді виникала б потреба відділити їх від добрих й знищити їх. Але лінія, що відділює добрих від злих проходить через серце кожної людини. А хто ж тоді є готовий знищити частину свого власного серця? В містичному Тілі Христа немає „ми" і „вони". Певно, існують расові, культурні, релігійні та інші різниці між людьми й їх ми не можемо й не смієсмо заперечувати.

Але ми повинні бути глибоко переконані про вселенське братство в Божому Дусі й ці різниці тратять розділюючу силу в світі Христового спасительного пляну. „Усі ви одно у Христі Ісусі" (Гал. 3, 28).

Перевірмо нашу совість й побачимо — хто це „вони" для нас: росіяни, поляки, православні, наші сусіди? Хто є інший, хто є „по іншій стороні"? Чи скоро можемо побачити, як дуже нам треба покірно прийти до стіп хреста. Це в ніякій мірі не треба розуміти, що ми кличемо, щоб відкинути нашу льояльність, ні, нам треба прийти до глибшого розуміння, що Христос любить наших сусідів так само, як Він любить нас.

Багато з наших українських мужів і святих посідали візію могутньої сили Хреста серед переслідувань і випробувань різного роду. Йосиф Тереля заявив комуністичній партії України: „Мене посуджують про фанатизм та про всі познаки

(Закінчення на стор. 8)

Лев Яцкевич

ПАРАДОКСИ НАШОЇ ЦИВІЛІЗАЦІЇ

Думаю, що всі будемо в тому згідні, що розвиток цивілізації на нашій плянеті, за час останнього сторіччя, не має паралелі в історії людства. Згадати б лише розвиток авіяції, залізниці, радіо, телевізії, телефону, комунікаційних сателітів та компюторів.

На окрему увагу заслуговує буревійний розвиток автомобіля, який хоч народився в Европі, дійшов до своїх вершин у ЗСА, завдяки геніяльному синові американського фармера з Дірборну Генрі Форда, який своєю „бляшаною ящіркою" (Tin Lizzie" популярна назва його автомобільної моделі „Т"), започаткував його масове виробництво, а у висліді, його безпрецедентне здешевіння.

Слід також згадати про розвиток медичних наук, з такими винаходами, як антибіотики, перещеплювання людських органів та розшифрування подвійної ґенетичної спіралі молекули ДНА, розвиток астрономії та фізики з її революційною теорією релятивности А. Айнштайна, яка стала, не тільки основою розбиття атому але й нової айнштайнівської механіки світу. Проте, найбільшим досягненням нашої цивілізації слід вважати розвиток електронічного промислу та вичалення людини на поверхні місяця. При допомозі своїх винаходів наша цивілізація продовжила теж майже удвічі, вік людини та піднесла її життя до рівня, про який не могли навіть мріяти наші батьки, діди й прадіди.

Але поряд з тими, майже фантастичними досягненнями нашої цивілізації, виникла у світі ціла низка складних проблем, що їх людство не всилі задовільно розв'язати. Пишучи це, маємо на думці: економічну стійкість, масовий голод, статеву розгнузданість, упадок моралі та віри, розклад інституції родини, зловживання наркотиками, підкупство, злочинність, міжнародній терор, затруєння навкілля, крадіж та втечу дітей, акутну проблему старших віком людей, небезпеку розпутання ядрової війни та масові спалахи соціяльних революцій, які налягають своєю тінню щораз то важче над сучасною цивілізацією та дальшою долею світу.

Пригляньмося їм зблизька, почнім від економічної нестійкости. Вони проявляються частинами піднесень та економічними падіннями, позначеними інфляціями та застоями, які створюють масове безробіття та почуття безнадійности. Великі державні заборгування, поруч із валютним питанням, підривають економічний ріст та промислову видайність більшости держав та доводять до їх зубожіння та велферизму.

У XIX сторіччі населення землі дорівнювало одному більйонові. Між роками 1900 та 1970 воно потроїлося, а в 2000 році досягне мабуть цифру шістьох більйонів. Якщо ми сьогодні маємо змогу їх усіх прокормити, то завдячуємо це в першій мірі комахобвибвичим засобам та добривам. Коли до 1950 року індустріяльно недорозвинені країни (за малими винятками) були харчово самодостатні, сьогодні на 150 таких країн, одна сотня імпортує вже харчові продукти для прокормлення своїх мешканців.

Згідно із статистикою Об'єднаних Націй, приблизно 500 мільйонів людей на світі постійно голодує. Журнал „Тайм" оцінює, що кожного року 11 мільйонів дітей вмирає перед закінченням першого року життя, з недоживлення та всякого роду недуг.

І подумати тільки, — пише „Торонто Стар" — що ще одинадцять років тому члени Світової Харчової Конференції склали урочистий обіт, що за десять років жадна дитина не піде голодна спати! Якою пустою та нещирою фразою появився той обіт.

Під впливом падіння релігійних та моральних вартостей, наступає поступовий розклад основної цеглини зорганізованої суспільности — родини.

З упадком інституції родини, приходять до голосу статева свобода, порнографія, гедонізм та поширення статевих хворіб, згадати б тільки пострах століття, недугу АІДС.

Як прикро про те писати, але до послаблення статевих обмежень причинилася у великій мірі телевізія, яка заповідалася спочатку чудесним проломом у масовій інформації у ділянках культурної розваги та поширення науки і знання.

Поміж 1900 та 1986 роками кількість розводів (подружніх роз'єднань) збільшилася на 700 відс. Сьогодні в більших містах ЗСА кожне третє подружжя кінчиться розводом або сепарацією. У деяких сеґментах суспільности родиться щороку поверх 50 відс. незаконних дітей. Ці діти в нічому не винні, так само як і діти роз'єднаних батьків.

Немає сумніву, що не всі подружжя є щасливі і що жінки мають право до емансипації, рівности й свободи. Але емансипація не зробила досі жінку щасливішою, ані не дала їй нічого доброго, крім занепаду моралі й душевного збереження. І тому тепер спостерігається тенденції повороту до традиційних істин, перевірених тисячоліттями. Від 1900 року інфекційні недуги в більшості країн виеліміновано, шляхом поліпшення санітарних відносин, щепленнями та новими ліками. Але на їхнє місце прийшли нові недуги, згадати б тільки пістряка, дистрофію м'язів, розлад серця, складну склерозу чи емфізему. Під впливом наркотиків, що наче повінь заливають майже всі міста ЗСА та Західньої Европи, приходить приспішеною ходою дальше розбиття родини та поширення злочинів, які своєю жорстокістю та нелюдяністю залишають в тіні темні часи середньовіччя.

Зловживання наркотиками йде впарі з розповсюдженням насильства, вбивств грабунків та терору, які становлять сьогодні вже міжнародну проблему. Поліція та судді в багатьох випадках є проти них безсильні. Вони відверто признаються що вони не мають змоги припинити злочинів з приводу незадовільної кількости в'язниць. У тому, хоч як це парадоксальне звучить, вони приневолені в багатьох випадках випускати на волю засуджених до ув'язнення злочинців.

На жаль, вузькі рамки цієї статті не дозволяють нам детально представити всі аспекти недоліків сучасної цивілізації. Але навіть ця, здавалося б, дуже побіжна, конфронтація обидвох боків нашої цивілізації не викликає у нікого надто оптимістичних думок на майбутнє.

Віра Вовк

ЛЕҐЕНДА ПРО ПИСАНКУ СВЯТ—МИКОЛИ

(Із збірки „Леґенди")

Баба Марина йшла до хати зі свяченим. Паски в неї не було, ні колачів, ні зозулі з переплетеними крилами, а писанок не годна була накрасити, бо руки їй тряслися. Знала, який то репіт в хаті буде, як внучок — сирота побачить в кошику білі яйця. Ішла і обтирала сльози рукавом сорочки. Якби так Андрійка дєдьо жив, то не одну потіху мала б дитина на Великдень!

Марина здоровила: „Христос Воскрес" всіх Ісусів на перехрестях і цілувала підніжки святим у придорожніх капличках. Припала до Свят-Миколи і давай заводити:

— Святенький мій, сонечко золотеньке, оленику сріблесенький, покраси мої яєчка, бо Андрійко верещатиме, що страх!

— Не заводи, Марино, дай мені твій кошелик — сказав святий Микола.

Зглянулися святі з каплички на стару. Одно яйце взяла Богородиця і розписала на нім церковцю з дзвіницею. Ангели малювали свічники, а малий Ісус коники і зайчики. Свят-Микола почав красити своє яєчко і покрасив собі геть вуса й бороду, як овечу вовну на ліжник. Його яєчко стало плямисте, як полонина на провесні, з якої ще не цілком стояв сніг.

— Гм... — думав Свят-Микола, що не любив давати будь-які подарунки. — Вже коли ця писанка не красна, то хай вона має таку тверду лушпинку, як лісовий горішок. І він поклав писанку між інші в кошелик.

Баба Марина подякувала красненько і пішла додому. Іде вона попри Облаз, аж глип!, а там стоїть собі Арідник, пакає рогову люльку і моргає на неї, як на молодицю. Бабі заперло віддих зі страху.

— Що ж, бабо Марино, каже той, — підеш зі мною поцокатися?

А в баби вже зуби цокаються. Але що ж — треба йти, коли запрошує.

Арідник взяв свою писанку з пекла, наповнену твердою смолою, а баба почала перебирати свої писанки: тої жалко, тої шкода, — вибрала ту, яку малював Свят-Микола.

— За що цокаємося? — питає Арідника.

—За душу Андрійчика, — каже він.

— Свят, свят, свят! — схаменулася стара. Як ти за його душу, так я — за його добру славу, довге життєчко на землі і вічне щастя в небі цокаюся.

Цок, цок — трісь! Арідникова писанка розлупилася.

— Ну, коли вже Андрійкова душа дісталася ангелам, то цокнімся за твою, стара, — заскреготав золотими зубами Арідник.

— Моя душа варта більше, як глечик червінців, але хай буде по твоєму, — згодилася Марина і воркоче під носом: — Поможи, Свят-Миколо!

Цок, цок — трісь! Розлупилася на другім боці Арідникова писанка. Але відомо, що дідька скоро не позбудешся. Він добув з дзьобенки другу писанку, новеньку й гарячу, як вогонь.

— Скажи тепер ти, Марино, за що хочеш цокатися, — каже.

Марина думає й роздумує: й цього й того треба, але вже найбільше такої рогової люлечки, як Арідник має!

Коли Арідник почув, що вона завзялася на його люльку, згадав свою розбиту писанку і вівкнув:

— Люльки не дав тобі таки, бісова бабо! — зареготався і зник їй з віч.

Марина перехристилася й подрипала до хати. Коло ворині наступила на глечик набитий червінцями, як голубцями зі салом.

За перший червінець Марина купила святому Миколі здоровенну воскову свічку.

Ярослав Курдидик

Страсті й Воскресіння

На столі паска з усміхом святочним,
У піднос пишнують кралі-писанки,
По долівці сонце човником хлюпоче
Назустріч хвилинам рідно-казковим...

На стінах ікони: Страсті й Воскресіння,
Що їх „написали" незнані мистці,
Провесною пахне пучнявість насіння
І миготить сріблом в Господній руці...

Ми ж по-прадідівськи сядемо до столу
У цю благородну і прескорбну мить
І з рідної далі, наче з небосклону:
„Воскрес із Мертвих!" — знову долетить...

Те, що Невміруще, із гробу постало
Й зірвало навіки тяжіння пітьми,
Водоспади пісні світ позаливали
І струшують стіни старої тюрми...

Виходьте з цих мурів, — янголи голосять, —
Спогляньте, як сонце позолотою сіє!...
Радійте, — надходить ваш Побідоносець
Під гудіння дзвонів — з Юра і Софії!...

Канада, 1987

Віра Ворскло

Возрадуйся

Возрадуйся, Христос воскрес!
Квітки розкрили очі,
П'ють сонця мед, блакить небес,
Життя хвалити хочуть.

Новий кільчиться урожай.
Чиїсь святі долоні
Збирають смуток і відчай,
І радість б'є у дзвони.

Христос воскрес! Радій, співай!
В думках, в душі обнова:
Воскресне, встане Рідний Край
В багатстві, славі знову.

Не знищить леза блискавиць
Думки з любови куті.
Встають упавші вчора ниць,
Знедолені й забуті.

Весна шумить, весна гуде
У всій красі і силі,
Христос іде! Христос іде!
Шепочуть квіти білі.

Покинутий, забутий хтось,
Судом людей розп'ятий,
До нього теж іде Христос —
Для всіх сьогодні свято.

Теодозія Савицька

Американський католицький тижневик про Українську Католицьку Церкву

У католицькому тижневику „Нешенел Католік Реджістер" з датою 18-го січня ц.р. у колюмні „Діялог" з підзаголовком „Отець Левко про будучність східніх обрядів" було поміщене інтерв'ю з о. І. Левком — єзуїтом візантійського обряду, та директором новозаснованого Центру для Східніх Християнських Студій в Університеті в Скрентоні, Па.

У вступі до цього інтерв'ю подано, що головним завданням цього центру є збереження традицій східніх католиків в Америці.

Читача може справді зацікавити створення такого центру, зі завданням як подано вище. Рівно ж може зацікавити ціле інтерв'ю, у якому між іншими порушене питання Української Католицької Церкви примусово „з'єднаної" із офіційною Православною Церквою, відношення теперішнього Папи Івана Павла II до Української Католицької Церкви та інші питання цього інтерв'ю.

Звичайно ж, о. Левко, розглядаючи відмінність обох Церков, зразу починає від Російської Церкви і російської Літургії, хоча тут йдеться про традиції саме Східніх Католицьких Церков, як зазначено у вступі.

На зауваження, що о. Левко тут не робить різниці між православними і католиками, опитуваний о. Левко не заперечує і подає, що Літургія св. Івана Золоустого є властиво така сама в обох повищих обрядах, з виїмком одного, двох прошень.

Відтак, вживаючи лиш окреслення „східні християни" і „західні католики", дискутується їхні відмінності, після чого, з ініціятиви опитуючого приходить питання до о. Левка відносно Української Католицької Церкви насильно „об'єднаної з Православною.

Тут подаємо цих кілька цікавих питань і відповідей в перекладі:

Питання: „Як Рим трактував східніх католиків? Точніше, як виглядає справа українців католиків, тепер насильно „об'єднаних" з Православною Церквою?"

Відповідь: „Я думаю, що Папа має глибоке зрозуміння до їхніх традицій, і їхніх терпінь. Це відноситься ще до часу, коли він був єпископом і кардиналом в Польщі. Він співчуває Українській Католицькій Церкві і її вірним".

Питання: „Чи буде Папа підтримувати українців?"

Відповідь: „Це добре питання, я не сумніваюся, що буде. У Ватикані є течія в напрямі більшого зближення з російськими православними. Але є різні інші спроби підходу відносно цього питання. Це не є чорне і біле. Я переконаний, що Папа любить Українську Церкву, і буде осторожно розглядати якунебудь справу, що виглядала би проти добра українців".

Стільки про Українську Католицьку Церкву в цьому довгому інтерв'ю, що в дальшому розглядає відмінності між Католицькою і Православною Церквами.

Можна ще згадати питання відносно одружених священиків, а саме:

Питання: Східній обряд дозволяє священикам одружуватися. Одначе Рим за-

(Закінчення на стор. 8)

Христос Воскрес! Воістину Воскрес!

Христос Воскрес!

Ювелірна фірма
І. Пеленський
— бажає —
Шановним Покупцям, Родині і Знайомим
Веселих Свят
ВОСКРЕСЕННЯ ХРИСТОВОГО
1260 Springfield Ave., Irvington, N.J. Tel. 375-2467

З ВОСКРЕСЕННЯМ ХРИСТОВИМ
Родині, Знайомим і ВШановним Клієнтам
найкращі побажання
Веселих і Щасливих Свят
пересилають
ДАРІЯ І ОРЕСТ МОСТОВИЙ
власники
DESNA REALTY, INC.
Newark, N.J. • East Hannover, N.J.

ХРИСТОС ВОСКРЕС!
Веселих Свят
ВОСКРЕСЕННЯ ХРИСТОВОГО
бажає
Українському Громадянству
ЛИТВИН — ЛИТВИН
УКРАЇНСЬКЕ ПОХОРОННЕ ЗАВЕДЕННЯ
UNION FUNERAL HOME
1600 Stuyvesant Ave. (corner Stanley Terr.)
Union, N.J. 07083
Tel.: (201) 964-4222

Веселих і Щасливих Свят
ВОСКРЕСЕННЯ ХРИСТОВОГО
бажає
DUCHYNSKI-CHERKO INC.
Funeral Home
111 Yonkers Avenue ■ Yonkers, N.Y.
Tel.: (914) 963-6121

ВЕСЕЛИХ СВЯТ!
ВОСКРЕСЕННЯ ХРИСТОВОГО
бажає
ВСІМ
ПЕТРО ЯРЕМА
FUNERAL HOME
129 East 7th Street, New York, N. Y.
(Between 1st Ave. and Ave. "A")
ORegon 4-2568
Засновано 1906 р.

Найсердечніші побажання
Веселих Свят Воскресення Христового
Рідним, Приятелям, Знайомим та Покупцям
засилає
ІВАННА МАЗУРОК
з родиною
ВЛАСНИЦЯ КРАМНИЦЬ ЖІНОЧОГО ВЗУТТЯ
MYRA'S SHOES
5523 N. 5th Street • Philadelphia, Pa.
PALMYRA SHOES — 115 E. Broad St. ■ Palmyra, N.J.
HATBORO SHOES — 221 N. York Rd. ■ Hatboro, Pa

Весёлих Свят
ВОСКРЕСЕННЯ ХРИСТОВОГО
бажає
ЗНАНА ЮВЕЛІРНА КРАМНИЦЯ
ZENON JEWELERS
110 Market St., Clifton, N.J. Tel.: (201) 471-0920
(Allwood Section)
Великий вибір годинників — діамантів і модної біжутерії по дуже приступних цінах. Прецизійна направа годинників і біжутерії.
ZENON LEWANDOVSKI, власник

Радісних Свят Воскресення Христового
РОДИНІ, ПРИЯТЕЛЯМ І КЛІЄНТАМ
ФІРМИ
PETER RYCHOK AGENCY
1339 Springfield Avenue ■ Irvington, N.J. 07111
Tel.: (201) 373-6434 — (201) 373-6453
бажають
ПЕТРО І МАРУСЯ РИЧОКИ
з доньками **МЕЛЯСЕЮ І ТАМАРОЮ**

Веселих Свят
ВОСКРЕСІННЯ ХРИСТОВОГО
всім своїм ПРИЯТЕЛЯМ і КЛІЄНТАМ
пересилають
ВЛАСНИК — УКРАЇНЕЦЬ
ВОЛОДИМИР БІЛЯНСЬКИЙ,
К. М. КАРДОВИЧ і О. ПОБАЧЕВСЬКА
Христос Воскрес!
CYPRESS HILLS MONUMENTS
800 Jamaica Avenue, Brooklyn, N.Y. 11208
Tel.: (718) 277-2332
Пам'ятники ставимо на всіх цвинтарях.

Веселих Свят
ВОСКРЕСЕННЯ ХРИСТОВОГО
пересилає
Всечесному Духовенству, всім Організаціям
Приятелям і всьому Громадянству
TRZASKA FUNERAL HOME
648 — 4th Avenue, Brooklyn, N.Y. (718) 768-6890
6741 — 5th Avenue, Bay Ridge, N.Y. (718) 748-4860
LICENSED MGRS
ГЕЛЕНА Е. ТЖАСКА • АДЕЛЯ ТЖАСКА МАРЧАК

Радісних Свят
ВОСКРЕСЕННЯ ХРИСТОВОГО
Рідні, Приятелям і Знайомим
бажає
Гільдана Зятик
Спрінгфілд, Н. Дж.
Рівночасно прощаю своїх дорогих Приятелів, бо виїжджаю до свого сина до Такома, Ваш.
1663 So. 55th Street ■ Tacoma, Wash. 98408
Tel.: (206) 474-6104

З Празником Христового Воскресіння
НАЙДОРОЖЧИМ ДІТЯМ і ВНУКАМ, РІДНИМ,
ПРИЯТЕЛЯМ та ГОСТЯМ
„КАРПАТІЇ"
Веселих Свят! Христос Воскрес!
бажає
КЛИМЕНТИНА ШЕВЧУК
з РОДИНОЮ
Рівнож повідомляю, що відкриття сезону починається 1-го липня 1987 року.
CARPATHIA HOUSE
P.O. Box 126 ■ Lexington, N.Y. 12452 ■ Tel.: (518) 989-6622

ВЕСЕЛИХ СВЯТ
Воскресення Христового
бажає
СТЕФАН ЛЮТАК, власник
Holiday Lounge
COCKTAILS and DINNER
75 St. Mark's Pl. (8th St.)
New York City
(212) 777-9637

ДОРОГИМ ГОСТЯМ, ДРУЗЯМ та ЗНАЙОМИМ
бажають
Щиро Сердечне Христос Воскрес!
ОЛЕКСА, МАРІЯ ШУМИЛО
та син АНТІН з Родиною
LEXINGTON HOTEL
Lexington, N.Y. Tel.: (518) 989-9797

Христос Воскрес!
З ВЕЛИКОДНЕМ
Рідним, Краянам, Ветеранам, Регіоналістам, Приятелям, що відвідали мене в лічниці, написали листи або підписалися на спільних побажаннях видужання — УСЬОГО НАЙКРАЩОГО БАЖАЄ та СЕРДЕЧНО ДЯКУЄ!
Іван Дурбак з родиною

Веселих Свят
ВОСКРЕСЕННЯ ХРИСТОВОГО
бажають
РІДНИМ, ЗНАЙОМИМ І ШАНОВНИМ ГОСТЯМ
АННА І МИРОСЛАВ КУШНІРІ
власники
ВІЛЛЯ РУСАЛКА
6307 Park Boulevard ■ Wildwood Crest, N.J. 08260
Tel.: Wildwood — (609) 522-8210
Philadelphia — (215) 725-2639

Христос Воскрес! Воістину Воскрес!
Веселих Свят
ВОСКРЕСЕННЯ ХРИСТОВОГО
Родині, Приятелям, Знайомим і Дорогим Гостям нашого Ресторану.
THREE BEARS
RESTAURANT & LOUNGE
БАЖАЮТЬ ВЛАСНИКИ
Marian Pelc & Walter Haidai
511 Coliseum Blvd. Gardens of Gulf Cove
PORT CHARLOTTE near Englewood, Fla.
Tel.: (813) 697-1551

ВЕСЕЛИХ СВЯТ
ВОСКРЕСЕННЯ ХРИСТОВОГО
бажає
РОДИНА НАСЕВИЧІВ
N.E. Corner Franklin & Brown Sts.
109 E. Tabor Road — Philadelphia, Pa.
MA 7-1320 — DA 9-1844

Христос Воскрес!

Веселих Свят
Воскресення Христового
РІДНИМ, ПРИЯТЕЛЯМ, ПОКУПЦЯМ І ВСЬОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ГРОМАДЯНСТВУ
— бажають —
Иосиф і Марія Ганусей
ВЛАСНИКИ МУЗИЧНОЇ КОМПАНІЇ
244 W. Girard Avenue — Philadelphia, Pa. 19123
Tel.: MA 7-3093

Веселих і Щасливих Свят
ВОСКРЕСЕННЯ ХРИСТОВОГО
Родині, Приятелям, Знайомим
і Вельми Шановним Покупцям
бажає
СТЕФАН МАКАР з ДРУЖИНОЮ І ДІТЬМИ
власник української ювелірної крамниці
MAKAR'S JEWELRY
STORE & SHOP
996 Stuyvesant Avenue, Union, N.J. 07083
Tel.: (201) 686-1931

Щирі побажання
ВЕСЕЛИХ СВЯТ ВОСКРЕСЕННЯ ХРИСТОВОГО
Родині, Шановним Відборцям, Покупцям, Знайомим
БАЖАЮТЬ
Дарія Ґенза з донями **Олею і Даркою**
DELTO EUROPA CORP.
ГУРТОВИЙ ПРОДАЖ
318 East 9th Street ■ New York, N.Y. 10003 ■ (212) 228-2266

Марта Скорупська

ПРО ІНШИЙ АСПЕКТ СУДУ В ЄРУСАЛИМІ

Чи визнає ізраїльський суд Івана Дем'янюка винним у злочинах проти жидівського народу, в злочинах проти людства та в воєнних злочинах, а чи звільнить його, встановивши, що він не є патологічно садистичним катом з Треблінки, т. зв. „Іваном Грозним"?

Довкола цього питання сьогодні точиться жвава дискусія, зокрема серед української громади. Але існує ще й інше питання, якому наша громада чомусь приділяє значно менше уваги, а провід організованої української еміґраційної спільноти — судячи за відомою загалові діяльністю — по суті, майже жадної уваги. Питання це — а як буде зі збірним обвинуваченням у злочинах проти жидівського народу, злочинах проти людства й воєнних злочинах, що його виніс ізраїльський суд щодо українців як національної групи? Тим більше, що незалежно від того, чи єрусалимський суд засудить чи звільнить Дем'янюка, колективне звинувачення „українців" у ґеноциді вже ввійшло до анналів історії як частина судового протоколу, і, якщо його ніхто не спростує на тому самому форумі, де воно задокументоване, це звинувачення залишиться там „доведеною істиною" для майбутніх поколінь жидів, українців і всіх, хто будь-коли цікавитиметься цим як не останнім. то одним із останніх процесів над нацистськими злочинами. (Щоб не було непорозуміння: тим не хочу сказати, що Дем'янюк таким злочинцем є, лише, що цей суд увійде в історію як розгляд справи над людиною, якій інкримінують такий злочин) Цей факт елементарний і, мабуть, саме тому легко забувається.

Але перш ніж вдатися до власного коментаря з цього приводу, варто навести конкретні приклади колективного звинувачення українців — із самих документів суду та з розмови зі свідком-істориком жидівського голокосту.

Так, в обвинувальному акті держави Ізраїль проти Івана (Джана) Дем'янюка з 29-го вересня м.р. у першій частині, яка називається „Виклад фактів", читаємо (переклад мій з офіційного англійського перекладу, що його розповсюджує міністерство юстиції Ізраїля):

"14(б). У кожному таборі (мова про Треблінку, Собібор і Бельзець у розподілі п.з. 'Табори смерти Операції Тайнгардт' — М.С.), зі 100 помічників (auxiliaries), які отримали вишкіл у таборі в Травніках, служили під командою персоналу СС. Ці допоміжні частини, головним чином українці, діяли разом із членами СС, виконуючи всі акти винищування, вбивства та переслідування жидівських жертв у цих таборах" (стор. 7).

"17(б). Табір (у Треблінці — М.С.) почали споруджувати наприкінці квітня 1942 року. Коли закінчили будівельні роботи в липні 1942 року, на цьому місці постав табір у формі прямокутника, обнесеного колючим дротом і сторожовими вежами, на яких сиділи озброєні вартові з-посеред українських допоміжних частин" (стор.8).

Подібно говорив про участь українців у винищуванні жидів і головний прокурор у справі Дем'янюка Йона Блаттман 16-го лютого ц.р. у своєму вступному слові 16-го лютого ц.р., в якому змалював історичне тло та описав програму ліквідації жидів на території Польщі, тобто т. зв. „Операцію Райнгардт", до якої входили екстермінаційні табори в Треблінці, Собіборі і Бельзеці (переклад зі скороченого англійського тексту промови, що його розповсюджувало міністерство юстиції Ізраїля серед журналістів у формі пресового бюлетеню з датою 18-го лютого ц.р.):

„„Інший табір, який був частиною тієї самої системи (тобто, таємного пляну ліквідації жидів на території Польщі— М.С.), — це вишкільна база в Травніках, неподалік Люблїна. Там українців, литовців та інших вишколювали допомагати нацистам у таких завданнях, як здійснювати нагляд над ґетто, депортацією жидів, транспортними поїздами й у діяльності в екстермінаційних таборах" (стор. 1).

„Ми доведемо, що підсудний Іван Дем'янюк, який походить з України, і якого німці взяли в полон під час битви на Кримському півострові, пройшов вишкіл на вишкільній базі в Травніках 'Операції Райнгардт' і був пізніше призначений, разом з іншими українцями, на службу в екстермінаційному таборі в Треблінці. У цьому таборі, що був під командуванням німців, і в якому служило не більше, ніж 20-30 німецьких офіцерів та рядових солдатів, від 100 до 200 українців і литовців служили вартовими й наглядачами над жидами, які виконували примусову працю в таборі. Два українці відповідали за насильне заганяння жидів до газових камер та за включення моторів. Один був Ніколай, а другий Іван Грозний" (стор. 2).

„Німецькому окупантові було важливо знайти елементи, готові коляборувати з ним на окупованих територіях. І дійсно, нацисти знайшли спільність інтересів (common ground) з частиною населення окупованих територій в Польщі й на території західньої Росії. Запекла ненависть, що її елементи серед цих народів відчували до жидів і до Совєтського Союзу, чиє панування вони хотіли скинути, породило домовленість між ними й нацистами. Так українці, литовці та інші пішли на службу до нацистів, як і під час німецького загарбання територій цих народів, так і пізніше, як наприклад, солдати Червоної армії, що потрапили в німецький полон під час боїв" (стор. 5).

„Завдання нищення жидів нацисти призначили досить обмеженій кількості німецьких солдатів і членів СС, оскільки вони були потрібні для воєнних акцій та для утримування контролю над окупованими територіями. Німці воліли укомплектувати свої Einsatzgruppen та частини в ґетто і в смертних таборах Операції Райнгардт українцями та іншими коляборантами, які виконували волю своїх хазяїв віддано й непохитно" (стор. 5).

Закінчуючи своє вступне слово описом категорій свідчень, що їх обвинувач виведе перед суд, прокурор Блаттман сказав:

„4 Четверта категорія складається зі свідчень, пов'язаних з документом із Травніків, особистим документом, виданим на ім'я підсудного у цьому вишкільному таборі українського корпусу" (стор. 8).

Підкреслюю, що це добірка згадок про українців тільки зі скороченого тексту вступного слова головного ізраїльського прокурора на процесі Дем'янюка.

Ще чіткіше на суді ототожнював наглядачів у нацистських смертних таборах з українцями перший свідок звинувачення, ізраїльський історик голокосту, зокрема екстермінаційних таборів на території Польщі, д-р Іцак Арад, директор меморіяльного музею й архіву голокосту Яд Вашем, автор книжки про Треблінку (1983) і про Собібор (має вийти незабаром у в-ві Індіянського університету). У своєму історичному огляді подій у Треблінці він інакше не висловлювався про наглядачів, як „українці", „українські наглядачі", „українські частини вартових" і т.п.

Як повідомляла в дещо скороченому вигляді газета „Свобода" з 20-го лютого ц.р., я зустріла д-ра Арада під час перерви на ранковій сесії суду 18-го лютого, і представившися йому, хто я і від якої газети, провела з ним коротке інтерв'ю. Наводжу тут його повністю, бо воно промовисто ілюструє цинізм, з яким ставиться знак рівняння між терміном „наглядачі" і терміном „українці" на ізраїльському суді.

Запитання: -Чому ви як історик, заступаєте функціональне визначення, тобто „наглядачі", національним визначенням „українці"? Чи були окремі українські частини в Червоній армії, і чи це з-поміж них голосилися військовополонені на вишкіл у Травніках, звідки їх призначили на службу в Треблінці та інших нацистських екстермінаційних таборах?

Відповідь:-Ні, не було окремих українських частин, був лише т. зв. український фронт. Я вживаю слово „українці" тільки як окреслення.

Запитання:-Чи ви як історик, не вважаєте, що таке окреслення за національною ознакою, замість за функціональною, на яку існує відомий термін „допоміжні частини", не становить національної дискримінації українців?

Відповідь: -Я як жид розумію дискримінацію, я вживаю термін „українці" виключно як визначення.

Запитання: -Я вас не питаюся як жида, а як історика. Чи були між наглядачами представники інших національностей, крім українців?

Відповідь:-Мабуть, були. Я не перевіряв їхньої національности. Я вже згадував на суді, що між наглядачами були й Volksdeutsche.

Запитання: У такому разі, поясніть мені, будь-ласка, чому ви як історик вживаєте термін „українці' замість прийнятого визначення „допоміжні частини" (auxiliaries), „наглядачі" (guards), „вартові" (Wachmänner) і т.п.?

Відповідь:- Я знаю, що були тисячі українців, які віддали життя, рятуючи жидів. Я вживаю термін „українці" як колективний термін.

Запитання: Як я маю пояснити моїм читачам українцям таке колективне визначення?

Д-р Арад здвигнув плечима і повернувся до групи інших журналістів, які за цей час оточили нас, прислухаючися до нашої розмови. Інших запитань ніхто не ставив і він повернувся до судової залі.

На тій самій сесії судового процесу під час перехресного допиту оборонець Дем'янюка Марк О'Коннор також запитав д-ра Арада, чому на суді постійно вживають „етнічну назву українці" і чи не були між охороною табору в Треблінці також Volksdeutsche. Арад відповів: Серед тих, що потрапили в полон, радянських взятих у полон, інакшими словами, тих, яких німці полонили разом із українцями й іншими, що зголосилися добровільно (на службу до німців М.С.) і т.д., було також багато Volksdeutsche...Звичайно, це був елемент, який німці особливо вишукували, бо вони мали з ним свого роду національний зв'язок і серед тих частин, що їх вишколювали в Травніках, були також Volksdeutsche. І в частині, призначеній на службу в Треблінці, — частині, яка складалася з 100-200 осіб, — було також кілька Volksdeutsche. Вони становили зв'язок, ланку (між наглядачами й адміністрацією табору — М.С.), бо вони знали російську, а також німецьку мови. (стор. 389-90 з нередагованого англомовного стенографічного протоколу з ранкової сесії 18-го лютого ц.р.).

Тоді головуючий суддя Дов Левін запитав д-ра Арада: Але інші наглядачі, тобто ті, які не були німецького походження за етнічною приналежністю, чи були вони українці, чи представники інших етнічних груп Совєтського Союзу?

Д-р Арад: - Наскільки мені відомо з моїх досліджень, в Треблінці, Собіборі й Бельзеці ці частини складалися з українців і Volksdeutsche в самих таки частинах.

Суддя Далія Дорнер: — Інакшими словами, ви розрізняєте між цими двома націоналістами. Були Volksdeutsche, тобто „етніки", й були українці.

Д-р Арад: -Якщо ви мене запитуєте специфічно про їхню національність, то я роблю розрізнення, але це була одна частина, взята з табору військовополонених більш-менш у той самий час. Їх разом вишколювали в Травніках і вони виконували ці специфічні функції і в Травніках і в Треблінці.

На запитання О'Коннора, чи д-р Арад погоджується, що між треблінськими наглядачами були люди з німецькими прізвищами, хоча вони жили з діда прадіда над Волгою і на Судетах, д-р Арад відповів:

— Так, це правда, серед Volksdeutsche були люди, звичайно, з німецькими прізвищами. І вони були відомі під цими прізвищами в таборі. І декотрі з цих прізвищ згадувалися на обох Дюссельдорських процесах (в 1964 і 1970 рр., коли судили німецьких наглядачів і коменданта треблінського табору — М.С.).

О'Коннор: І можливо особи, яких вважали українцями, в дійсності мали німецьку кров, від матері й батька, в багатьох, багатьох поколіннях? Чи це правда, докторе? Українці, які були чистими арійціями? Чи це правда?

На це д-р Арад відповів стасло і промовисто:

— Я не можу відповісти на це запитання. Я не входив у питання групи крови чи раси. Мене це не цікавило в моїх дослідженнях, і, на жаль, я не можу додати нічого більше до того, що я сказав раніше про Volksdeutsche і українців (стор. 390-91).

Коли трохи пізніше під час тієї самої сесії О'Коннор попросив д-ра Арада пояснити значення німецького терміну Hiwi, свідок звинувачення відповів, що це скорочення на слово Hilfswillige і що у вільному перекладі на іврит і англійську мову воно означає „допоміжний персонал" (auxiliary personnel), додавши, що слово willige має відтинок добровільности. У відповідь на запитання О'Коннора, чи німецьке визначення було принизливим щодо тих, кого СС вживало як своїх помічників, д-р Арад сказав, що він не компетентний дати відповідь щодо цього, але додав, що „місцеве населення вживало терміни hiwi, або люди з Травніків, або українці. Інакшими словами, місцеве населення вживало ці терміни, окреслюючи українську частину" (стор. 400-401).

Попри своє визнання, що визначення національного складу наглядачів не входило в рамки його історичних досліджень щодо таборового персоналу, д-р Арад у дальшому ході цієї самої сесії знову чітко назвав збірно українцями тих, що винищували жидів у нацистських екстермінаційних таборах.

Суддя Левін: Ті, хто фактично вмикав газові камери, — були це німці, чи особи, призначені для цієї роботи німцями — українці та інші?

Д-р Арад: На підставі моїх досліджень та документів, які я переглянув, ті, хто фактично вмикав газові двигуни, були ті два українці, яких ми згадували вчора, — Іван Грозний і Ніколай.

Суддя Левін: Це було в Треблінці, а як було в інших таборах, де були газові камери? Фактичне включання і керування газовими камерами — чи це робили німці, чи ті, кого вони призначали для цієї роботи?

Д-р Арад: У принципі, німці намагалися застосувати ту саму методу в усіх екстермінаційних таборах. Інакшими словами, вони призначили для цієї роботи українців, оскільки побачили, що українці готові були виконувати це завдання, але, очевидно, вони (українці) були під командою німця (стор. 439).

Мабуть, щоб ще раз уточнити для історії, про кого, властиво, йдеться, коли говорять на суді про фактичних виконавців ґеноциду, суддя Далія Дорнер запитала д-ра Арада: — Чи ви розрізняєте українців і Volksdeutsche?

Д-р Арад: До так званої української частини, як я вже згадував сьогодні, входили, крім українців, також Volksdeutsche. Інакшими словами, етнічні німці, які жили в різних частинах Совєтського Союзу і були призвані на службу совєтської армії, потрапили до німецького полону і так само, як українці, були забрані з таборів (військовополонених), привезені до Травніків (вони зголосилися добровільно) і звідти призначені до різних таборів — Собібору, Треблінки і т.д.

Суддя Дорнер: Але коли йдеться про їхні фактичні функції, ми вже чули, що українці, як ми їх колективно визначили, що вони були ті, які взяли на себе, виконували обов'язки наглядачів на різних етапах, у різних аспектах процесу фактичного вбивання. Але, чи були в тих українських частинах також Volksdeutsche?

Д-р Арад: Так. У цій українській частині, що в таборі виконувала функції вартових та інші подібні завдання, було також кількох Volksdeutsche. Переважну більшість становили українці, але були також у цій частині й Volksdeutsche, які допомагали перекладати, тлумачити, спілкуватися (стор 440).

Наприкінці свого виступу на суді д-р Арад попросив дозволу зробити заяву. Суддя Левін відкинув його прохання. Як повідомляє „Джерузалем Пост" з 20-го лютого, після закінчення сесії 19-го лютого д-р Арад сказав журналістам, що у своїй заяві він хотів підкреслити, що не всі українці були такі погані, як Іван Грозний. „Сотні тисяч українців льояльно воювали в рядах Червоної армії, щоб перемогти нацизм і багато з них віддали життя. Навіть у таборах були 'інші' українці. Я відчуваю обов'язок сказати це" — цитує д-ра Арада „Джерузалем Пост". Я не чула цієї заяви особисто, але не маю підстав сумніватися в точності повідомлення ізраїльської газети. Не знаю, чи хтось поставив запитання д-рові Арадові, ким були ті „інші" українці в таборах: наглядачами, чи в'язнями, і чи всі, хто не служив у Червоній армії були воєнними злочинцями, або в кращому випадку тільки коляборантами. Припускаю, що про це не запитав ніхто.

Так представлено українців на суді над Дем'янюком у тій частині процесу, в якій виступали юристи й відомий ізраїльський історик. Ледве чи можна було сподіватися, щоб колективне звинувачення українців у ґеноцидові в свідченнях уцілілих виглядало інакше. А на тлі того, що записується в протоколі суду, такі розреклямовані пресою виступи на залі, як Мордекая Фюкса, який вигукував, що „українці нас вішали без суду, то навіщо ми судимо того ката Дем'янюка? Вішати його без суду!" — виглядають цілком умотивовано і не дивують.

Дивує те, що на звинувачення українців як нації в ліквідації жидів під час Другої світової війни українська громада реагує майже виключно у власних колах, тоді коли єдино ефективною реакцією на знеславлення такого маштабу — це присутність на суді. І не у ролі спостерігачів (більш чи менш офіційних), і не у формі заяв до ізраїльського уряду чи до преси українських організацій, того чи іншого комітету або приватної особи. Знеславлення, до якого вдається ізраїльський суд, вимагає, щоб на процесі був присутній адвокат, який заступав би інтереси українського народу з правом викликати свідків, щоб спростувати фальшиві обвинувачення українців у ґеноциді. Присутність такого адвоката зі статусом оборонця зацікавленої сторони мусить забезпечити СКВУ, як представник організованого українського суспільства поза межами України. Бо тільки з таким представником буде рахуватися ізраїльський суд, або буде відповідати перед світовою громадською думкою за своє нехтування елементарним правом звинуваченого на оборону. Арґумент, що на статус такого оборонця немає чіткого прецеденту мало переконливий, оскільки ізраїльський суд сам визнає унікальність цього процесу і надає йому не лише юридичного, але й навчального значення.

Повернувшися з Ізраїля, я спершу уявляла цей коментар, як спробу певною мірою доповнити репортажі, що появлялися в „Свободі" протягом перших двох тижнів судового розгляду справи Дем'янюка і трохи докладніше змалювати атмосферу, в якій відбувається цей процес. Тим більше, що через технічні труднощі мої звіти з судової залі фактично писала редакція „Свободи" на підставі інформації, які я щовечора подавала телефоном із Єрусалиму. В наслідок такої „коляборації", звідомлення цілком природно віддзеркалювали більшою мірою добірку матеріялу й тон того, хто їх писав, аніж мій власний. Тим не хочу сказати, що газета перекрутила зміст того, про що я інформувала. Однак, писання репортажу так би мовити з другої руки з природи речі ніколи не може віддати точно того, що бачив і чув безпосередній учасник.

Проте, з незалежних від мене причин мені довелося писати цей коментар не одразу після повернення з Ізраїля, а щойно через якийсь час. Хоч таке віддалення в часі, мабуть, якоюсь мірою затирає безпосередність вражень, воно також притуплює емоційний елемент у сприйманні подій і — хотілося б думати — сприяє розсудливішому підходові до складного явища. До того ж, сталося так, що вже протягом першого тижня після мого повернення з Єрусалиму, я мала нагоду почути низку думок про процес Дем'янюка з-посеред досить широкого кола представників української громадськости в ЗСА й Канаді. Ці питання й погляди, а також дальший хід подій, як на суді, так серед української громади, переконали мене, що варто зупинитися на деяких ширших аспектах ізраїльського судового процесу, радше ніж обмежуватися докладнішим описом перших днів суду. Особливо тому, що емоційність, яка позначає сприймання більшости української громади того, що сьогодні відбувається на сцені кінотеатру з'їздового центру Біняней Гаума в Єрусалимі великою мірою перешкоджає чіткому розмежовуванню окремих аспектів справи Дем'янюка, а це, в свою черґу, не дозволяє нам зосередити увагу на основному в цьому процесі, а саме — систематичному знеславленню ізраїльським судом українців як національної групи. Так, замість зайняти конструктивну позицію, ґрунтовану на моральних і політичних засадах, щоб спростувати колективне обвинувачення українців у ґеноциді, українська громада, начебто огорнута міязмою фаталізму, терпеливо і покірно чекає, щоб і „цяя чаша минула нас".

Коли я роблю наголос на аспект збірного звинувачення українців у воєнних злочинах на єрусалимському процесі, то не тому, що я байдужа до долі Дем'янюка. Моє ставлення до його долі дуже просте — якщо він винний, то він безперечно заслуговує на кару, передбачену не лише законом Ізраїля, але й моральними принципами, прийнятими щодо воєнних злочинів у цивілізованому світі; якщо він не винний (а докази, що їх дотепер представив обвинувач мене, покищо не переконали в його вині), то людині діється страшна кривда, і я змушена покладатися на свою віру в те, що ізраїльське судочинство з властивою йому справедливістю подолає усілякі політичні міркування й суд визнає його не винним. Тому, я вважаю, що Дем'янюкові, як кожному звинуваченому в злочині, належиться якнайкраща оборона й ґарантія, що його елементарні права будуть забезпечені. (До речі, варто пам'ятати тим, хто збирає фонди на оборону Дем'янюка, що на випадок якби сам Дем'янюк не міг оплатити оборонця, обов'язком ізраїльської держави є забезпечити йому ефективну оборону. Більше того, обов'язком ізраїльського суду є забезпечити невід'ємне право підсудного на компетентну оборону у випадку, коли б стало ясно, що оборонець, якого він сам брав і оплачує, не захищає інтересів свого клієнта ефективно).

Я ставлю наголос у цій справі на колективне обвинувачення українців у ґеноциді тому, що, зосередивши увагу головним чином на розбіжностях у свідченнях про „Івана Ґрозного", на питання допустимости документу, доставленого Совєтським Союзом, як одного із головних доказів проти Дем'янюка, та на низці інших обставин, які ставлять під сумнів тотожність підсудного з катом Треблінки, українська громада, мені видається, начебто заплющила очі на те, що американці називають „більший образ", чи, як то кажуть в нашому народі, за деревами не бачить лісу. Бож як би не було, інтереси Дем'янюка на суді захищає адвокат, обвинувач ще мусить довести поза всяким сумнівом, що Дем'янюк — це дійсно „Іван Ґрозний", і до того ж нині, коли процес уже відбувається, ніхто, крім суддів, не всилі вплинути на результат судового розгляду. Натомість українців як національної групи — хоч їх посаджено на лаву підсудних разом із Дем'янюком — ніхто не обороняє на суді. А як відомо, кожному студентові першого року права — неприсутній на суді ще ніколи не виграв справи. Інакшими словами, тоді як Дем'янюк має шанси бути визнаний невинним в інкримінованому йому злочині, то українці як такі, не застосувавши й далі жадних заходів, щоб мати правного оборонця на суді, позбавлені можливостей оборонити своє добре ім'я.

Звичайно, про цей інший аспект справи Дем'янюка багато говориться серед українців. Проте, такі розмови зводяться, як правило, лише до узагальнень, на зразок „жиди (або Ізраїль) разом із Дем'янюком судять ввесь український народ". На жаль, від самого загального константування чогось, та ще й при явній відсутності намагання систематично підтвердити висновок фактами, ледве чи щось може змінитися. Тим більше, коли сьогодні вже стало ясно, що ті політичні й громадські органи, які очолюють організовану українську громаду на еміґрації, не виробили жадного пляну протидії на випадок, що станеться саме те, що й сталося.

Ще до того, коли почався суд над Дем'янюком — а почався він 29-го вересня минулого року, коли ізраїльська держава пред'явила обвинувальний акт, у якому т.зв. „допоміжні частини" СС колективно названо „українцями" (див. точну цитату вище) і який був доступний всім зацікавленим ще задовго до відкриття першої сесії публічного процесу 16-го лютого ц.р. — можна було зрозуміти причини досить чіткого поділу української громадської думки на тих, хто взявся обороняти Дем'янюка в абсолютному переконанні в його невинності або без огляду на його вину чи невинність, і тих, хто став осторонь цієї справи.

„Мовчазна більшість", що так скажу, не маючи можливости остаточно встановити, винний Дем'янюк в інкримінованому йому злочині чи ні, не готова була беззастережно визнати його абсолютну невинність. Тим більше тому, що дехто від самого початку, коли Бюро спеціяльних досліджень Державного департаменту ЗСА (т.зв. ОСІ) передало цю справу на розгляд судові в Клівленді, твердив, що оскарження Дем'янюка — українця в воєнних злочинах — це ніщо інше, як змова жидів з Кремлем з метою політично компромітувати українську еміґрацію — тобто, в заміну за дозвіл жидам еміґрувати з СССР, Ізраїль, на спілку з жидами в діяспорі, веде кампанію очорнювання українців та обвинувачування їх у коляборації з нацистами та в воєнних злочинах під час Другої світової війни, причому не без елементу помсти з боку жидів за, мовляв, ними самими вигадані кривди, що їм нібито заподіяли українці за всі віки. Згідно з цими міркуваннями, справа полягає не в тому, чи Дем'янюк винний, чи ні, а в тому, що розгляд справи як такий — наслідок політичної конспірації (мовляв, „ще одна большевицько-жидівська затія") і тому вимагає зосереджених зусиль цілої української громади на оборону Дем'янюка, як символа українського народу.

Ця крайня позиція малої, але галасливої, частини громади цілком оправдано обурювала не лише жидів, але й велику частину українців своїм примітивним нав'язуванням цинічних замірів жидам у їхніх намаганнях домогтися викриття й покарання одиниць, яких вони підозрюють в активній співпраці в гітлерівській програмі ліквідації жидів. До того ж, вона давала привід жидам (і не тільки жидам) вбачати в цій настанові неприховуваний антисемітизм серед українців у цілому, їхнє намагання заперечити неприємну дійсність, що й серед українців траплялися воєнні злочинці.

Можна запитати, чому ті, хто не поділяв цих поглядів, мовчав, не заперечуючи, не спростовуючи й не розмежовуючи об'єктивних фактів від емоцій і упереджень порівняно малої групи людей, яка на тлі загальної мовчанки у справі Дем'янюка таким чином начебто висловлювала думку всіх українців. Мабуть тому, що попри несмак від примітивних закидів, до яких вдавалися (і треба визнати, що й далі вдаються) безвідповідальні представники обох народів (а не бракувало тоді, як не бракує нині, жидів, які в Дем'янюкові як нібито „Іванові Ґрозному" також вбачають весь український нарід), кожного, хто хоч трохи цікавився ходом справи Дем'янюка, турбувало те, що обвинувачення його ґрунтувалося майже виключно на пам'яті уцілілих з Треблінки, де „Іван Ґрозний" катував і заганяв до газових камер сотні тисяч жидів у 1942-43 роках. Адже, сумнів про те, чи людська пам'ять після стількох років дійсно така достовірна, цілком зрозумілий, тим більше, що принаймні в одній подібній справі — справа Франка Валуса з Чикаґо — одинадцять уцілілих жертв голокосту, включно з відомим викривачем нацистів Симоном Візенталем, помилилися, ідентифікуючи Валуса як „ката Кєльце". До того ж, суд у Клівленді не брав до уваги або відкинув свідчення інших уцілілих — тих, які твердили, що „Івана Ґрозного" вбили в'язні Треблінки під час повстання в таборі 2-го серпня 1943 року, а також тих, хто готовий був свідчити, що Дем'янюк — це не „Іван Ґрозний" (наприклад, свідки з Польщі, з околиці Треблінки).

Проте, мабуть ще більше насторожувало тих, хто чекав висновку американського суду без апріорного переконання, що Дем'янюк невинний, „тому, що він невинний", було те, що американський суд без застереження прийняв від Совєтського Союзу як доказ у справі виказку, видану на ім'я Дем'янюка, що він нібито пройшов вишкіл у таборі для підготови наглядачів і іншого допоміжного персоналу СС у Травніках весною 1942 року. Тим більше, коли взяти до уваги, що — як розказує колишній директор ОСІ Алан А. Раєн у своїй книжці „Тихі сусіди" — СССР доставив ідентифікаційну картку щойно через кілька місяців після того, як ОСІ звернулося до американського посольства в Москві з проханням запитати совєтських властей, чи вони не мають якихось документів із табору в Травніках і чи немає серед цих документів згадки про Івана Дем'янюка.

Сьогодні я переконана, що попри всі сумніви щодо

(Закінчення на стор. 6)

Про інший...

(Закінчення зі стор. 5)

способу ведення справи ОСІ суду в Кліленді, треба було таки публічно й голосно протестувати проти емоційних узагальнень найревніших оборонців чести українського народу в особі Дем'янюка. Бо не говорячи навіть про моральні засади, політичний глузд і елементарна логіка вказують на те, що не можна протестувати проти закидів колективної відповідальности власної національної групи, застосовуючи аргумент колективної невинности, й водночас закидати колективну вину — в минулому й сьогодні — тій національній групі з якою полемізуєш. Інакшими словами, якщо ми приймаємо, що українці не несуть колективної вини супроти жидів — а йдеться не лише про те, що ми приймаємо, а про те, що поняття колективної відповідальности взагалі недопустиме в цивілізованому світі — тож і жиди не можуть колективно відповідати за різні кривди заподіяні українцям у минулому, тепер і в майбутньому. І навіть, якщо до таких узагальнених обвинувачень вдається інша сторона, контраргумент, ґрунтований на тих самих засадах, не стає гіднішим чи переконливішим.

Проте, незалежно від того, як окремі члени громади ставилися до цієї справи, важко зрозуміти, а тим більше виправдати, відсутність з боку проводу українців у вільному світі (в першу чергу СКВУ, але не меншою мірою й крайових представництв, зокрема УККА, УАКРади, й КУКу) заздалегідь виготовлених заходів для того, щоб, на випадок потреби, протиставитися колективному обвинуваченні українців у коляборації з нацистами. Тим більше, що підозрюю, що непідготованість громадських і політичних провідників до оборони доброго імени українців на ізраїльському суді випливала не так із блаженного переконання в тому, що там не будуть виносити збірного обвинувачення, як із низки різних інших обставин.

Я не збираюся вдаватися в здогади, що спричинило цей черговий вияв пасивности українського проводу перед серйозною загрозою національним інтересам українців (адже подібна пасивність характеристична багатьом ділянкам нашого життя, які вимагають ефективної дії — як приклад, можна назвати хоча б брак зосередженої й систематичної оборони українських правозахисників і політв'язнів у СССР, не говорячи вже про ширшу реакцію на події в Україні). Я обмежуюся тільки поясненням, яке мені дали представники СКВУ, у відсутності президента СКВУ Петра Саварина, що на цей час відвідує Европу в організаційних справах.

Виявляється, ще до того, коли розпочався суд над Дем'янюком у Єрусалимі, позиція СКВУ була, що він, СКВУ, як світова установа, не займається справами окремих осіб, які живуть у демократичних країнах. До того ж, були побоювання, що втручання офіційних представників української еміграції в справі Дем'янюка може наразити всю українську громаду на закид утотожнювання Дем'янюка з українським народом, що на випадок встановлення його вини у воєнних злочинах компромітувало б як СКВУ, так і всю громаду. Йшли дискусії також про те, під чию юрисдикцію підлягає справа Дем'янюка — представництв українців у ЗСА, Православної Церкви і т.п.

Подробиць міркувань тих, чи інших членів проводу не знаємо і ледве чи колись будемо знати. Знаємо лише результати — справою Дем'янюка зайнялися окремі комітети й групи, які не представляють нікого крім своїх членів, але проголошують себе речниками загальноукраїнських інтересів і вдаються, залежно від своїх можливостей, до більш чи менш відповідних і відповідальних виступів від імени всіх українців. Деякі з цих груп або членів цих груп цілком не гребували й далі не гребують перемішуванням різних окремих аспектів справи Дем'янюка і отожнюванням його не тільки з українським народом, а й взагалі з чим завгодно (так, наприклад, на одному публічному форумі, доповідачів назвав Дем'янюк „другим Христом", якого жиди розпинають, щоб прикрити власні гріхи перед світом").

Сьогодні легко критикувати СКВУ, чи, якщо прийняти принцип юрисдикції, УККА і УАКРади, за те, що вони вирішили триматися осторонь справи Дем'янюка, коли вона розглядалася в американському суді, і таким чином не реагувати на сумнівні процедуральні аспекти справи, залищаючи на боці питання вини чи невинности підсудного. Але мабуть можна зрозуміти це рішення, особливо в контексті продемонстрованої готовости деяких жидівських кіл тлумачити будь-який виступ українців на оборону прав Дем'янюка, як „традиційний українських антисемітизм", як намагання українців виправдовувати саму воєнну злочинність, українське „коляборанство з нацистами" і т.п.

Але ж як виправдати пасивність українського проводу після того, коли ізраїльський суд оголосив обвинувальний акт Дем'янюкові з його колективним обвинуваченням українців у геноциді?

В ім'я правди треба згадати, що СКВУ опублікував заяву в формі платного оголошення в торонтонській газеті „Ґлоуб енд Мейл", в якому висловив турботу про можливість справедливого суду над людиною в країні, населення якої було жертвою інкримінованих йому злочинів, про вживання доказів, доставлених Совєтським Союзом, про порушення цивільних прав підсудного під час американського процесу та про введення в обвинувальний акт колективного обвинувачення українцям. У своїй заяві СКВУ ствердив, що він засуджує воєнні злочини і підтримує намагання встановити кримінальну відповідальність воєнних злочинців, але запротестував проти того, щоб Дем'янюка судили як українця, а не як особу. Текст цієї заяви, за підписом генерального секретаря Мирона Барабаша, СКВУ розіслав також у формі пресового повідомлення міжнародним пресовим аґенствам, впливовим газетам, багатьом членам ізраїльського парляменту, міністерстам юстиції зацікавлених країн і провідним політичним коментаторам та діячам на Заході.

Як повідомили представники СКВУ, цієї заяви не підтримали ні УККА ні УАКРада, а фонди на оплату публікації заяви в торонтонській газеті СКВУ виділив з власного бюджету. (Голова УАКРади д-р Іван Флис пояснив, що СКВУ запропонував, щоб обидві американські організації спільно опублікували текст заяви в „Ню Йорк Таймсі" як платне оголошення, що УАКРада і УККА вважали недоцільним). Пропозиції окремих адвокатів, щоб СКВУ послав на суд адвоката, який обороняв би українські інтереси, дискутувалися, але їх відкинено. Була мова про те, щоб послати адвоката, обізнаного з українською історією, як спостерігача з метою зібрати документацію про суд і публічно спростовувати колективні обвинувачення українців, якщо такі будуть. Не отримавши на такого спостерігача фондів від складових організацій, зокрема УККА й УАКРади як представників українського організованого життя в країні, з якої видано Дем'янюка, СКВУ на цьому закінчив свою діяльність у справі оборони українських інтересів на процесі Дем'янюка в Єрусалимі.

Тим часом суд, на якому поставлено на лаву підсудних не лише Дем'янюка, але й українців у збірному сенсі, триває. І попри всі пояснення й міркування, відсутність оборонця українців на процесі в Єрусалимі важко назвати інакше, як браком відповідальности тих, хто взяв на себе обов'язок представляти українську громаду перед зовнішнім світом, супроти тих, кого вони репрезентують, а тим більше супроти майбутніх поколінь українців, як на еміграції, так і в Совєтській Україні.

Я усвідомлюю „драматичність" такого твердження, але роблю його не задля стилістичного ефекту, а тому, що глибоко переконана, що саме цей аспект справи Дем'янюка матиме набагато далекосяжніші наслідки, в тому, як тлумачитимуть українську історію воєнних років у майбутньому, а також для українсько-жидівських взаємин, ніж сама справа підсудного, незалежно від висліду процесу. Бо, хочемо ми цього, чи ні, суд над Дем'янюком у Єрусалимі є одночасно судом над українцями як нібито коляборантами нацистів, які, якщо не перевершували нацистів у жорстокості супроти жидів, то принаймні не поступалися їм.

І тоді, коли про існування свідчень, що „Івана Грозного" вбили під час повстання в Треблінці 2-го серпня 1943 року, про розбіжності в свідченнях уцілілих, про автентичність і допустимість совєтською ідентифікаційного документу, про те, що „Молодь України" з 30-го квітня 1986 року надрукувала ту саму посвідку про вишкіл Дем'янюка в Травніках (тобто, один із головних доказів обвинувачення), але з іншою фотографією та інакше розміщену* та про інші аспекти справи, які кидають серйозні сумніви щодо ототожнення Дем'янюка з постаттю „Івана Грозного" вже багато писала західня преса (див. хоча б статті Патріка Бюкенена у газеті „Вашінґтон Пост" з 28-го вересня 1986 року і в газеті „Клівленд Плейн Ділер" з 4-го січня 1987 року та Роберта Джіллетт у газеті „Лос Анджелес Таймс" із 18-го січня і 15-го лютого ц.р., як також деякі европейські журналісти, про що повідомляла „Свобода"), — то про винесення колективного обвинувачення українцям на єрусалимському суді дотепер не згадував ніхто, крім української преси, і ледве чи колись згадає, хіба щоб на випадок потреби навести це твердження як доведений факт.

А втім, як говорять англійці, ґазета через день надається тільки для того, щоб у неї загорнути рибу. Натомість судовий протокол залишається історичним документом назавжди. І саме в тому документі, якщо українська громада не вимагатиме свого правного оборонця на суді, де її судять без неї (in absentia), назавжди стоятиме неспростованим ототожнення з „українцями" фактичних виконавців ліквідації жидів нацистських екстермінаційних таборах на території Польщі (отже, чому і не в інших?).

Саме цей аспект є для мене основним на єрусалимському процесі. І тому, коли мене питають, чи суд справедливий і чи має шанси Дем'янюк на звільнення, якщо він не винний, мені важко відповісти. До яких висновків можна доходити про справедливість суд, який судить націю, не забезпечивши її навіть оборонця? Чи можна говорити про справедливість, коли обвинувач констатує як факт, що були окремі українські допоміжні частини СС (на відміну від поодиноких українців, які служили в таких частинах), а судовий трибунал не вимагає на це жадних доказів? А щодо справедливого розгляду справи самого Дем'янюка, то, як я вже писала вище, хочу сподіватися, що судовий трибунал відкине всякі політичні міркування, на тлі яких цей суд відбувається і, виносячи вирок, керуватиметься виключно достовірністю доказів однієї чи другої сторони. Бо немає сумніву, що політичні міркування в цій справі досить таки серйозні. Адже визнання невинности Дем'янюка підірве довір'я до метод встановлення фактів ОСІ й американського суду, які й далі розглядають справи запідозрених у воєнних злочинах, і, що може й важливіше, таке визнання поставить під сумнів свідчення уцілілих голокосту, які за визнанням самого суду, виступають не лише з огляду на те, щоб довести тотожність Дем'янюка з т.зв. Іваном Ґрозним і покарати його, але й для того, щоб нове покоління в Ізраїлі довідалося про страхіття голокосту й усвідомило його маштаби. У контексті хоча б тільки цих двох позасудових аспектів дійсно важко строго додержувати старого римського правила, що Теміда мусить бути сліпою.

Постскриптум: Саме тоді, коли я закінчила писати цей коментар, стало відомо, що з Ізраїля повернулася група українських спостерігачів, які їздили на суд від так званої Civil Liberties Commission при КУК. Ще перед тим, як повідомити українську громаду про висновки суду на підставі своїх спостережень, член цієї делеґації д-р Юрій Божик, історик за фахом, який тісно пов'язаний з проєктом українського фільму про українців у Другій світовій війні, виступив 24-го березня в канадській радіопрограмі мережі CBC, „As It Happens", яка має міжнародну авдиторію, включно з 43-ма радіостанціями в Америці. У своєму виступі Божик повідомив слухачів, що його група їздила до Ізраїля вивчити факти і з місією доброї волі та ствердив, що, хоча булі критичні завваження з приводу атмосфери, в якій відбувається суд, мовляв, вона нагадує спектакль, — це не має нічого спільного з судом, бо, на думку ізраїльтян різних політичних поглядів, а також групи українських спостерігачів, „судді намагаються бути дуже справедливими і ціла судова система є поза межами будь-якого докору... Суд справляє враження дуже об'єктивного і, принаймні на думку нашої групи, процес видається дуже справедливим".

У відповідь на завваження канадського журналіста, що багато українців у Канаді й Америці не поділяють цієї думки і їм видається, що, можливо, суд не є справедливим, Божик сказав: „Це одна з причин, чому ми вирішили поїхати, — для вивчення фактів і з місією доброї волі, щоб з'ясувати це для себе. Бо, хоча немає жадного наміру бути несправедливим, чи образливим, преса начебто зосередила увагу на сенсаційному аспекті. Я маю на увазі пресу на Заході. Я не говорю про Ізраїль, але на Заході. Виглядає, що преса містить більше про сенсаційні аспекти. Я також думаю, що неперебірливе застосування слова 'українець' коли мова про пана Дем'янюка, дало привід деяким людям думати, що судять українську націю, радше ніж специфічну особу. Саме тому я думаю, що це дуже емоційний вид реакції і ми хотіли встановити, як точно виглядає ситуація. Ми побачили, що, виглядає, що переважна частина української громадської думки в Канаді подібна до нашої, і що судять особу, а не націю. І звичайно, багато ізраїльтян і більшість ізраїльтян, з якими ми говорили, бачать це як справу однієї особи, а не як націю під судом".

На прохання журналіста висловити свою думку про те, що багато українців у Канаді жертвує на фонд оборони Дем'янюка, Божик відповів: „Я думаю, якщо вони хочуть складати пожертви на оборонний фонд особи, яку вважають невинною, то вони мають повне право на це. Але, якщо вони думають, що судять націю, то вони серйозно помиляються".

Коментуючи свої враження з приводу оборони, що її очолює американський адвокат Марк О'Коннор, Божик визнав, що важко судити про це з такого короткого перебування на суді, але проте сказав: „Мабуть, панові О'Конноровi діс талася напрочуд невластива роля — бути оборонцем у цій справі. Здається, що йому бракує історичної підготови, чи зумисне, чи, можливо, через брак уваги до подробиць. Він має тенденцію збиватися на манівці, особливо коли брати до уваги, що йде ще й переклад. Люди також висловили критичні зауваження, а саме, що пан О'Коннор і оборона мають ідеологічний підхід до принципових справ. Я вважаю, що асистент пана О'Коннора, чи принаймні той, кого вважають його асистентом, дуже тісно пов'язаний з журналом „Spotlight", органом т.зв. „Liberty Lobby", яка має дуже крайні погляди у багатьох питаннях, але безперечно антисемітські погляди — факт, що багато цих людей пов'язані з паном О'Коннором — змушує нас дійсно ставити під сумнів мотиви оборони в цьому випадку також. Я хочу ще раз підкреслити, що я вважаю, що ті, хто зацікавлений вбачати в цьому (процесі) суд над нацією, повинен переглянути свої погляди і дійти до тверезіщого висновку щодо своїх пожертв".

На запитання канадського журналіста, які шанси на успіх бачить Божик у переконуванні громадськости в тому, що судять не націю, український представник відповів: „Я вважаю, що найважливішим нашим завданням є намагатися зробити західню пресу чутливішою, щоб вона старалася не надавати панові Дем'янюкові етикетки українця". „Але, крім преси, як думаєте ви передати свої погляди безпосередньо жидам і українцям у Канаді?" — запитав радіожурналіст. „Ми дуже хотіли б зустрітися з різними громадськими групами і виступити в синагогах та говорити з жидівськими провідниками про наші враження. Адже, кінець-кінцем наша подорож була місією доброї волі з метою сприяти й поглиблювати порозуміння між жидами й українцями в Канаді і намагатися дивитися на майбутнє після суду, і намагатися загоїти рани, пов'язані з Комісією Дешена, звичайно. Але, що важливіше, будувати мости й продовжувати контакти, й далі співпрацювати в питаннях, які насправді стосуються обох громад".

Я навела майже повністю інтерв'ю, що його дав офіційний український спостерігач на суді Дем'янюка. Коли я його запитала, як на тлі вищенаведених цитат з документів суду, він міг дійти до висновку, що єрусалимський суд судить виключно Івана Дем'янюка й не обвинувачує колективно українців як національну групу, Божик пояснив мені, що в розмовах з групою українських спостерігачів прокурори в справі Дем'янюка запевнили, що вони не мають жадного наміру виносити колективне обвинувачення українцям, і що це тільки скорочена форма вислову (shorthand), потрібна обвинувачувачеві, щоб встановити ідентичність „Івана Грозного" як українця, щоб легше довести, що Дем'янюк — це „Іван Грозний". До того ж, що серед наглядачів були українці — це історичний факт. А чи всі були українці? Ні, але вживання терміну „українці" для визначення наглядачів — це тільки зручна форма для встановлення ідентифікації. Божик додав, що посередньо це підтвердив його групі й прем'єр-міністр Ізраїля Іцак Шамір, що Ізраїль не має найменшого наміру судити українську націю на процесі Дем'янюка. А втім, зауважив Божик, ізраїльтяни загалом не сприймають судових тверджень як збірне обвинувачення українців, за вийнятком тих, які й так переконані в вині українців супроти жидів. Більшість жидів нічого не знає про українців і українці їх не цікавлять.

З приводу висновків та інтерв'ю д-ра Ю. Божика можна багато писати. Але мені видається, що уривки з протоколу суду, які я навела на початку цієї статті, достатньо промовисті, щоб виключали потребу дискусії про те, чи судять українців на процесі Дем'янюка, чи не судять. Дивно, що навіть в Ізраїлі, наскільки мені відомо, не висловили нікому з оборонців Дем'янюка таких серйозних обвинувачень, яких допускається Божик. І ще одне дивує: Що висновки офіційного українського спостерігача на єрусалимській розправі так зручно збігаються з тим, що хочуть чути всі ті, хто без страху перед судовою відповідальністю преспокійно обвинувачує українців у найстрахітливіших злочинах, знаючи наперед, що за ними не стоїть держава зі всіма можливостями оборони національних інтересів.

А втім, чого можна сподіватися, коли замість адвокатів, які обороняли б українські інтереси на суді, українське еміграційне суспільство дотепер спромоглося лише на апологетів власного знеславлення?

---

* До речі, на моє запитання, як пояснюють прокурори публікацію Совєтською газетою другого варіянту документу Дем'янюка з Травників, офіційний речник міністерства юстиції Ізраїля відповів, що це ще один приклад того, як українська громада обороняє Дем'янюка, тому, що він українець. — Як обороняє, адже совєтські власті доставили той документ, який становить чи не головний доказ його вини на цьому суді? — запитала я. — Так, але це українська газета, — була відповідь.

• • •

Пасхальний...

(Закінчення зі стор. 1)

Месія „розчавить голову змія" (Бут. 3:15), тобто ударемнить усі затії диявола. Тому то Христос стоїть у переможній своїй славі над відкритим входом до аду, з якого Він визволяє одною рукою Адама, а другою Еву. На окраїнах аду товпляться душі багатьох праведних, які радісно очікують теж свого визволення. Що за величний і промовистий образ Христа-Переможця!

Та вже надходив третій день, день прославлення Божественного Спасителя, як це Він сам провістив. Тому Його душа, в супроводі ангельських хорів і душ праведних, поквапилась до запечатаного гробу, де відпочивало Його божественне тіло. Без сумніву, що ангели й душі праведних жахнулися, коли побачили побите тіло, що „не було в ньому ні виду, ні краси" (Іс. 53, 2) Сина Божого. Аж ось Христова душа повернулась до мертвого свого тіла, яке в ту мить воскресло, повне сили й небесного чару, до нового, прославленого життя, щоб „уже більше не вмирати" (Рим. 6:9). Тоді то Воскреслий Христос, простягнувши свої прославлені руки до душ праведників радісно закликав: „Я — воскресіння і життя!" (Ів. 11:25). Ось остаточна побіда Христа над смертю (Кор. 15:26).

І так, серед переможного співу ангельських хорів наш Воскреслий Спаситель тріюмфально вийшов із запечатаного гробу, щоб проголосити людям „радість" їхнього спасіння (Мт. 28:9). Щойно тоді, як свідчить св. Писання, зчинився „великий землетрус — ангел бо Господній зійшов з неба і відвалив камінь" від дверей гробу, звіщаючи всім, що Ісуса нема у гробі, бо „Він воскрес, як ого і сам прорік" (Мт. 28:3, 6).

Перед тисяча роками Христова благовість дійшла також і до наших предків. Тоді то наш народ, який до того часу знаходився в темряві поганства, „побачив велике світло" (Мт. 4:16), бо на Київські гори зійшла Божа благодать спасіння. При хрищенні наших предків, — як зауважує літописець Нестор, — „можна було доглянути велику радість як на небі, так і на землі". З прийняттям християнства наші предки теж з великою радістю почала святкути день світлого воскресіння Христа, як — Великдень, день великої чи пак остаточної перемоги Христа над смертю, що була для них запорукою спасіння й початком вічного життя.

Так ото до наших предків ми можемо буквально примінити слова Воскресного Канону: „Ті, що були в оковах адових, побачивши безмірне Твоє милосердя, як до світла радісно поспішали до Тебе, прославляючи Пасху вічную" (Тропар 5-ої пісні).

Так ото через історичне хрищення Руси-України теж і на нас зійшла Божа благодать спасіння, Христос став теж і нашою Пасхою, бажаючи перевести теж і нас „від смерти до життя, а від землі до неба" (Ірмос 1-ої пісні), бо своїм воскресінням Він теж і нам відчинив „райські двері" (Стихира Пасхи). Тому то й ми маємо причину радіти з празником Світлого Воскресіння, співаючи зі щирого серця „пісню перемоги" — Христос воскрес із мертвих...

Нам, як гідним нащадкам Святоволодимирівського християнства годиться, щоб цього року ми достойно відзначили також 950-річчя духовної опіки Божої Матері над українським народом. Як знаємо, 1037 року наш володар Ярослав Мудрий віддав свій столичний город Київ і весь український нарід під покров „скорої на поміч християнам Пресвятої Богородиці" (див. митр. Іларіон, „Слово о законі і благодаті"). З того часу наш український нарід з великою любов'ю і довір'ям горнеться під покров і заступництво Божої Матері та щиро почитає і величає Її, як свою Небесну Матір. Це виразно підкреслив сам Христовий Намісник, Папа Іван Павло II дня 4-го жовтня 1979 року під час відвідин нашого митрополичого собору в Філядельфії. Вручаючи нас опіці Божої Матері, Святіший Отець зауважив:

„Я знаю, що ви почитаєте Її (Божу Матір) з великою побожністю. Ця чудова катедра, присвячена Непорочному Її Зачаттю, є вимовним доказом вашої синівської любови до Неї. І протягом минулих століть наша Благословенна Мати була основою духовної сили вашого народу в його терпіннях, а Її повне любови заступництво було завжди причиною його радости. Тож, і надалі віддавайте себе з довір'ям Її опіці!"

Ось тому, приготовляючись до всенародного відзначення 1000-річчя хрищення Руси-України, ми бажаємо достойно відзначити також 950-річчя посвяти українського народу і його давніх земель під опіку й покров Пресвятої Богородиці, яку наші предки величали, як — „Матір руського краю". Цей 1987 рік — це наш ювілейний рік, присвячений Пречистій Діві Марії. Тому то під час цього Марійського чи пак Богородичного Року старaймося поглибити нашу любов до Небесної нашої Неньки, віджившити наше віками освячене почитання Пресвятої Богородиці та з довір'ям і наполегливо просити Її заступництва за нашу Страдницьку Церкву на наших рідних землях, щоб у скорому часі сповнились пророчі слова Слуги Божого Андрея, що їх він висказав перед своєю смертю: „Наша Церква зазнає переслідування і повної руїни, але відтак вона оживе й знову буде розквітати!"

Тому закликаємо наших високопреподобних і всечесніших отців душпастирів, щоб у цьому Богородичному Марійському Році відновили у своїх церквах майські набоженства (хоч би два рази в тижні), щоб заохочувати своїх вірних публічно у церквах і приватно в родинах відмовляти вервицю, щоб торжественно відзначували всі Марійські празники, закликаючи своїх парафіян до численної участи у св. Тайнах і відновляючи з ними посвяту Божій Матері. Того року візьмім теж масову участь у Богородничних прощах, головно в серпні у Словтсбурґу, а в жовтні у Факсчейсі. Відновім теж і давній звичай — при кожній нагоді віддавати себе опіці Божої Матері, відмовляючи, а то й співаючи віками освячену молитву: „Під Твою милість..."

Дорогі в Хресті Брати і Сестри!

Ми діти Марії, а Вона наша Небесна Ненька. Тож щиро любім Її, ревно почитаймо її, завжди, з великим довір'ям горнімся під Її матірний покров, пам'ятаючи, що „Марія — Божа Мати, не дасть дітям погибати, поведе до щастя всіх!"

Христос Воскрес! Воістину Воскрес!

Дано в Філядельфії при Соборі Непорочного Зачаття Пресвятої Богородиці в Празник Благовіщення Пресв. Богородиці, дня 25-го березня 1987 р. Б.

† Стефан
Архиєпископ Філядельфійський
Митрополит УКЦеркви в ЗСА

† Василь,
Єпископ Стемфордський

† Іннокентій,
Єпископ Епархії св. Миколая в Чикаго

† Роберт Михайло,
Єпископ Епархії св. Йосафата в Пармі

„Палає..."

(Закінчення зі стор. 1)

палало ж у нас серце наше, як Він розмовляв з нами в дорозі і як виявснив нам Писання?" (Луки, 24, 12-35). Так само палає і наше серце, коли Воскреслий Христос відганяє від нас сум і безнадію та збентеження, даючи пізнати Себе в „ламанні хліба" — в Святих Тайнах і не покидаючи нас на всіх неспокійних і часом небезпечних дорогах нашого життя.

Христові Апостоли, палаючи серцем, понесли в світ Євангелію Воскреслого Господа і постійно закликали віруючих у Христа: „духом палайте" (Рим. 12, 11). Слідом за Апостолами запалені їхньою вірою в Спасителя палали й серця мільйонів людей, освітлюючи, як свічі, темряву гріховного світу і ведучи людство до Світла; що в темряві світить, і темрява не обгортає його, бо Христос — це „Світло правдиве, що освічує кожного чоловіка" (Івана, 1, 7-9).

Шістдесят п'ять років тому, на всенічній перед висвятою ієрархії Української Автокефальної Православної Церкви в Святій Софії, всеукраїнський благовісник Володимир Чехівський почав свою проповідь знаменними словами: „Говорить-палає українське віруюче серце!" І це палання віруючих сердець викликало світло, яке осяяло всю Україну і українські поселення в усіх закутинах світу, включно з Північною Америкою, де до цього світла полинули діти Матері-України, ним просвітилися і в ньому перебувають аж досі.

Нехай же палають, як свічі, наші віруючі серця, ідучи назустріч Воскреслому Христові — Спасителеві й Визволителеві нашому! Амінь.

† Ізяслав, Єпископ Чигиринський

Дано на Великдень 1987 р. Б.
при катедрі св. Покрови
в Чикаго, Ілл.

Святкування в намірені 1000-ліття Хрищення в Баффало

22-го лютого цього року надовго залишиться в пам'яті мешканців Баффалійської округи, бо в цей день, старанням тутешнього Відділу Помісної Української Католицької Церкви, відбулося святкування в намірені 1000-ліття Хрищення Руси-України.

Члени Відділу ПУКЦерпід проводом Оксани Бережницької, яка була промотором в організуванні цієї імпрези, доклали чималого труду, праці та ініціятиви, щоб, справді так успішно це святкування реалізувати. Признання належиться ще й тому, що вся імпреза (крім доповідача) була виконана місцевими силами.

Святкування почалося Молебнем в каплиці Матері Божої Одігітрії, при вул. Фільмор в Баффало. Відправу-молитви виголошували: о. Мар'ян Струць, парох церкви св. Миколая, о. митрат Павло Івахів, колишній довголітній парох цієї ж церкви, о. Мирослав Татарин (він же і доповідач), парох української католицької церкви в Бінсвилл, Онтаріо, Канада, та о. Володимир Вербицький, парох української католицької церкви в Лакавані.

По закінченні Молебня учасники святкувань перейшли до шкільної залі, де відбулась мистецька частина імпрези. І тут, невсипущий і всюдисущий маестро Мар'ян Борачок прикрасив одну стіну великих розмірів малюнками-іконами святих Володимира і Ольги та інших подвижників і будівничих нашої Церкви. На тлі цієї вдалої декорації проходили виступи виконавців.

Оксана Бережницька коротким вступом відкрила мистецьку частину вечора, вітаючи гостя з Канади, отців, парохів, виконавців мистецької частини та присутніх громадян, що на радість організаторів цього вечора численно заповнили залю.

Наріжним каменем імпрези була доповідь о. Мирослава Татарина. Слід пригадати, що він є адміністратором Товариства Св. Софія в Канаді.

Немає можливости в обмежених рамцях допису розглянути доповідь в ширшому аспекті, про це треба б написати окрему статтю. Але можна рішуче ствердити, що прелеґент досягнув свою ціль, бо те, що присутні почули, довго залишиться в їх пам'яті. Солідність, послідовність і відповідальність в доповіді о. Татарина поставила її на високий позем, і це може послужити як зразок для тих, що хотіли б сказати своїм слухачам правду про істину. Провідна думка доповіді — це та рана, що її так важко гоїти, щоб в нашій Церкві прийшло до братолюбія. Потрібний екуменізм, але не формальний, а такий, щоб випливав і від душі і від серця, і від любови брата до брата. Отець прелеґент підтримав свої думки цитатами із Заповіту покійного Патріярха Йосифа, що так болів за долю нашої розтерзаної Церкви. Цей наш Муж провидіння своїм великим розумом бачив, звідки йде загроза нашій страдальній Церкві і він остерігав і благав, щоб прикладати до розбудови нашої Церкви багато добрячих рук, багато доброї волі і багато розумної толеранції, як католиків, так і православних у їхніх взаємовідносинах. Прелеґент висловив сумнів, чи святкування Тисячоліття Хрищення України відбудеться спільно. Постали надто густі тріщини в договорюванні представників Церков, Католицької і Православної, які ледве чи можна буде виправити. Але це був би непростимий гріх і жахлива помилка якби це святкування не відбулося спільно. А якщо б так, не дай Боже сталося, то колись історія видасть свій строгий присуд. Трагедія наша ще і в тому, що історія нас надто мало дечого навчила, бо нагода для того, щоб це святкування відбути спільно-об'єднано, грімко, величаво і в світовому маштабі, трапляється дуже рідко, раз на кільканадцять поколінь.

Першою точкою в нашому святкуванні в мистецькій частині був виступ хору при церкві св. Отця Миколая, під проводом Михайла Проценка, що порадував нас трьома композиціями-піснями: „Через поле широкеє" в обр. М. Проценка, „Як сильний Славний Господь в Сіоні" муз. Д. Бортнянського, в ред. М. Федорова і „Ой зійшла зоря" — Дума про Почаївську Божу Матір. Сольо в піснях виконали Роман Цьолко, баритон, і Теодозій Прищляк, тенор. З признанням треба підкреслити, що диригент і хористи вдало підібрали ці пісні, які так підходили до характеру свята. Присутні громадяни, напевно були вдячні хористам і диригентові за те, що дали їм хвилини насолоди, чудових мелодій. Фортепіяновий акомпаньямент для хору провела п-і Лавні, що все так щиро допомагає громаді.

Несподіванкою для усіх був виступ молоденької Маріянки Якубовської, що продеклямувала „Борцеві без меча" Романа Завадовича. Треба подивляти, що гарна Маріянка поборола усі мовні труднощі, щоб продеклямувати не таку вже коротку поезію. Вона вже з третього покоління нашої іміграції, а українську мову почала вивчати щойно півтора року тому.

Хор „Мрія" — Об'єднання Жінок ООЧСУ, диригент Наталка Бабицька, доклав і свій труд, щоб звеличати святкування. В гарних народних строях, мов китиця макового цвіту, з'явився перед слухачами. Радувало й те, що учасниками хору була поважна кількість молоденьких облич, любителів рідної пісні. Хористки відспівали три пісні: „Всі ідем до Тебе", релігійна пісня, „Зелений гай", сл. П. Грабовського, і „А мати ходить на курган", муз. А. Пашкевича, сл. Д. Луценко. Ця остання глибоко зворушила серця присутніх.

Художнє читання зворушливого твору Романа Завадовича „Наша Церква" виконала всім нам відома Ірина Лаврівська. Вона має хист, мистецьке вміння володіти не тільки живим словом, але прибрати його у святочні шати.

І ще один промінь радости. Всіми люблений о. протоієрей Богдан Сенцьо, настоятель української православної церкви Св. Трійці в Баффало, звеличав наше свято своєю присутністю, від початку Молебня аж до закінчення усієї програми. Оце і зразок екуменізму на практиці.

Імпреза закінчилася, всі учасники свята встали, щоб проспівати Патріярший гимн хоч і після того не поспішали розходитись. А дорогі наші пані — роботящі пчілки, хоч знають про те, що людина не живе тільки одним хлібом, але знають також, що і самим духом жити не можна, приготовили перекуску, під час якої у теплій обстановці велись дружні розмови.

Лев Ломиш

М. Лівицький завітав до Лос Анджелесу

До Лос Анджелесу завітав голова Української Народної Республіки в екзилі Микола Лівицький. Його відвідини відкрили цілу серію споминів минулих світлих днів, коли волею народу вибрано Уряд Української Суверенної Держави, чим задокументовано добу вільного розвитку та формування збройної, монетарної і торговельної системи української держави. Правда, ми втратили незалежність. Можна так делікатно сказати, що історія не була ласкавою до нас, замовчуючи вигідно факт, що скільки наших власних нерозумних рук пропхали ту „неласкавість" історії до згуби наших власних державницьких мрій, може несвідомо, може таки з премідетацією, та оцінку цього „чину" лишаємо історикам.

Президент з дружиною затрималися пару днів в Лос Анджелесі (у Остапа Ґаца), використовуючи свій вільний час для різного роду зустрічів з нашим громадянством в приватних бесідах на поточні теми, як і для більшч: святочних вечірок.

Президент М. Лівицький біля пам'ятника жертвам Великого голоду. Біля нього голова УКО Богдан Стус.

Перш за все, Президент в групі представників нашої громади поклав вінок біля пам'ятника жертвам штучного голоду на Україні 1932-33 року, спорудженого на видному місці біля державних споруд в Лос Анджелесі. Проєкт як і артистичне виконання пам'ятника зробив інженер-архітект Тарас Козбур. Це була зворушлива хвилина, коли Президент М. Лівицький і голова українського Культурного Осередку Богдан Стус спільно несли величавий вінок, замаєний волошками і поклали його біля пам'ятника, як вияв пошани і любови до тих невинних жертв, які впали жертвою голоду, штучно створеного червоною Москвою, щоб знищити вільний дух України.

Ввечері того ж дня, у суботу, 24-го січня, Управа Українського Культурного Осередку вітала Президента Миколу Лівицького товариською зустріччю з вечерею, яка відбулася в залі при українській православній церкви св. Андрія. Вечерю приготовили жінки з новозаснованого підприємства — варення їжі на замовлення („катерінг"), власничками якого є Оля і Інгрид Бойки й Оксана Зозуля.

Вечір пройшов в приємній атмосфері без спеціяльної програми, лише з метою ближчого пізнання Президента УНР в екзилі, як і дружньої виміни думок.

В неділю, 25-го січня, відбувся концерт відзначення річниці проголошення вільної незалежної і соборної української держави. Головним промовцем на концерті був Президент М. Лівицький. Це створило особливий настрій, бо кожний з нас уявив собі ту хвилину, коли зимового ранку „Ударили дзвони у Софійському Соборі — що воскресла Україна". УНР — це правно затверджений уряд української держави, вибраний українським народом, який є тяглістю правного існування і працює в екзилі аж до часу, коли зуміємо вибороти волю Україні, а тоді уряд в екзилі передасть дальшу працю державному урядові вільної України, обраному народом України.

Концерт почався внесенням прапорів на сцену молоддю, згуртованою в Пласті і СУМі, а проф. Леся Куриленко-Вахнянин виконала американський славень. Пластуни і Сумівці, що були почесною охороною, впровадили на залю достойного гостя Президента Миколу Лівицького, який йшов у товаристві голови УКО Богдана Стуса, що привітальним словом відкрив концерт. Програму концерту вела Оля Муць. Слово Президента було цікаве, бо мова йшла про минуле, яке тісно було пов'язане з теперішними українськими проблемами на світовій арені.

Після слова Президента розпочалася мистецька програма. Молодь, згуртована в Пласті, як і в „Рідній Школі", виконала „Монтаж до 22-го січня". СУМ дав деклямацію, яку з успіхом виконала Андреа Винник; Марійка Захарків з почуттям і чіткою дикцією рецитувала Вістового „22-го січня 1918 р"; Андріян Рудник був для нас усіх дуже приємною несподіванкою. Він грав на скрипці, як заавансований скрипаль, що осягнув мистецтво гри. Він заграв композицію Петра Чайковського по-мистецьки. Проф. Леся Вахнянин-Куриленко вправно йому акомпаньювала. Виконання захопило слухачів. Андріян Рудник з Лесею Куриленко-Вахнянин дали присутнім незабутні хвилини насолоди.

На закінчення концерту виступив чоловічий хор „Кобзар" зі своїм диригентом маестром Володимиром Божиком у фортепіяновому супроводі Лесі Вахнянин-Куриленко. Хор дав нам естетичну насолоду виконанням пісень, включно з бойовими піснями, а зокрема нову пісню музики Володимира Божика до слів Олі Муць, вперше виконану, яка викликала бурю оплесків.

Українським славнем, що його проспівали хор і присутні, закінчено концерт.

Н. Н.

Відбулася Курінна Рада куреня сеніорок „Ті, що греблі рвуть"

Учасниці Курінної Ради куреня „Ті, що греблі рвуть", посередині Начальний Пластун д-р Ю. Старосольський.

У Ню Йорку в приміщеннях Пластового Дому відбулася 21-го і 22-го березня ц.р. чергова Курінна рада пластового куреня сеніорок „Ті, що греблі рвуть", який в цьому році відзначає 60-річчя існування.

Понад 40 пластунок-сеніорок із усіх сторін ЗСА зібралося на дводенні наради, в яких обговорено діяльність, намічено пляни на майбутнє і обрано новий провід.

Курінною куреня УПС „Ті, що греблі рвуть" обрано від 1-го січня 1988 року пл. сен. Оксану Бачинську, її заступницями пл. сен. Ліду Крамарчук і пл. сен. Марту Кузьмович, писарем залишилася пл. сен. Людмила Воронка і скарбником пл. сен. Марта Яцушко. До того часу залишається теперішній провід, який очолює пл. сен. Галина Кутко. Вона теж звітувала обширно зі своєї дотеперішньої діяльности, як також звітували й інші члени проводу.

В рамках нарад, якими проводила президія під проводом пл. сен. Христини Ференцевич, присутні прослухали гутірки пл. сен. Уляни Любович про Катерину Зарицьку-Сороку, а ввечорі в суботу вітали поміж собою Начального Пластуна пл. сен. Юрія Старосольського, який виголосив до пластунок слово.

У неділю пластунки взяли участь у Службі Божій та панахиді за померлих своїх членів у католицькій церкві св. Юра в Ню Йорку та продовжували свої наради. У висліді їх вирішили відзначити 60-річчя куреня уфундуванням одного числа журналу „Юнак", в якому плянують вмістити матеріял з історії свого пластування.

Н. Н.

В Чикаґо вшанували Т. Шевченка

Із всіх постатей, що виросли з українського народу, високо понад усіма зноситься постать Тараса Шевченка. Він, Шевченко, у нас найбільший поет, пророк, учитель, батько. Ми звемо його генієм, ми порівнюємо його до інших визначних людей, а в тих порівняннях знаходимо щось, що підказує нам ставити нашого Тараса завжди вище.

Можливо ми є суб'єктивні, як говоримо про Шевченка. Якщо так, то тільки тому, що він полонив наші душі й наш ум. Ми живемо ним, а його „Кобзар" — це наша, поруч Євангелії, друга настільна книга. Великі люди мають вплив на покоління, Шевченко має вплив на цілий народ. Це теж говорить про його величність.

Тому не дивно, що коли прийде березень, місяць в якому Шевченко народився і в якому він помер, ми знаємо, що це — шевченківський місяць, та що в цьому місяці треба вшанувати великого сина нашого народу Тараса.

Вшановує Шевченка кожна українська громада, велика і мала. Вшановують його в школі діти, на своїх конференція науковці, а народ влаштовує в його честь святочні концерти. В морі цих різнорідних святкувань відбулися також Шевченківські святкування у вітряному місті, в Чикаґо, де в неділю, 8-го березня, зібралася чисельна місцева українська громада в залі школи Шопена, щоб „не злим, тихим словом" пом'янути володаря української душі.

Шевченківські святкування, що відбулися у формі святкового концерту, відкрив голова іллинойського Відділу УККА д-р Мирослав Харкевич, називаючи Шевченка нашою національною гордістю та пригадуючи нам його слова, що сягають навіть, поза далекі океани: „Свою Україну любіть".

Святкове слово про Шевченка мав виголосити д-р Богдан Стебельський, одначе через стан здоров'я доповідач не зміг приїхати. Він, проте, переслав своє слово на письмі і за нього виголосив це слово гарно та з почуттям керівник та диктор радіопередачі в Чикаґо „Українська Трибуна", Василь Палагнюк. Автор реферату д-р Стебельський змалював Шевченка, як творця нашої нації і того, що вчив нас, що таке нація, нагадуючи, що не може бути компромісу з ворогом і не може бути єднання з яничарами. Шевченко дав нам свій Кобзар-слово, а це слово є для нас законом. В ньому ми знаходимо національні закони, подібно як в Божому слові знаходимо моральні закони.

Мистецьку програму святкового концерту виповнили виступи трьох хорів та мистецьке читання добірних уривків з Шевченкового „Кобзаря". Першим виступив мішаний хор „Дніпро" з Палатайну, під диригентурою Ярослава Стефанюка і під акомпаньямент Ориcі Покорної. Хор виконав три пісні: „Заповіт", муз. Стеценка, „Україно, любов моя", муз. Шамо та „Пісня про Дніпро", муз. Майбороди з сольо Тадея Ванджури. Приємно було почути хор з Палатайну на сцені в Чикаґо.

Молодий рецитатор Павло Марушка з завзяттям прочитав уривок з „Неофітів", а учні школи українознавства при українському православному соборі св. кн. Володимира — Ніна Василів та Мішель Міскевич — продеклямували вірш Шевченка „Лебедин".

Відтак виступили дитячі хори: „Лісова Пісня" при парафії свв. Володимира і Ольги та хор катедральної школи св. о. Миколая. Дитячі хори виступили під керівництвом Марти Стадник та виконали чотири пісні: „Поклін тобі, Тарасе", „Якби мені черевички", „Дивлюся, аж світає" та „Тече вода". Чистими голосами сольо в піснях виконували Стефа Павлишин та Ліліяна Калін. В рамках виступу хору Сузанна Поливка, Микола Мартелло, Уляна Саєвич та Олесь Мисько продеклямували вірш Пойдеменка „Ні, тебе ми не забули", Наталка Кукуруза, Марко Василишин і Тамара Ганкевич — вірш невідомого автора „На високій дуже кручі".

Наступною точкою був монтаж „Невольничі думи", який вміло та з гарною дикцією виконала Оля Дацків.

Останньою точкою святкового концерту був виступ чоловічого хору „Сурма" під диригентурою проф. Романа Андрушка та у фортепіяновому супроводі Джайнг Гі. Хор гарно виконав чотири пісні: „Сонце заходить" муз. Роздольського, сольо Т. Ванджури, „Садок вишневий", муз. Гнатишина, сольо Я. Головки та Я. Петраша, „Огні горять" муз. Воробкевича, солісти М. Желехівський та М. Крихтяк і „Бандуристе, орле сизий" муз. Орлова, соліст Т. Ванджура.

Концерт закінчено відспіванням українського національного гимну „Ще не вмерла Україна".

Л. Костелина

ЦЕРКОВНІ ЛІДЕРИ Південної Кореї сильно заатакували президента Чун Ду Гвана за те, що він пробує припинити дискусії в народі про зміну конституції, на підставі якої в Кореї мали б відбутися дійсні вільні вибори. Також президента країни мав би вибирати народ у вільному голосуванні, а не як дотепер голосами електорів в парляменті. Кардинал Стівен Кім Со Гван, духовний лідер двох мільйонів римо-католиків в Південній Кореї заявив в дуже гострій і рішучій формі, що теперішній президент особисто причинився до багатьох терпінь і нещасть корейського народу. Окремий протест вислали на адресу президента Гвана Корейська крайова рада церков, до якої входять в більшості протестантські церкви, які вже раніше протестували проти політики теперішнього уряду.

ЗАХІДНЯ НІМЕЧЧИНА, яка до певної міри також постраждала від вибуху, а зокрема випуску радіяції чорнобильської нуклеарної енерґетичної станції, звернулась знову до Совєтського Союзу з питанням чи на території СССР не трапився черговий вибух, бо в країнах Західньої Европи знову зареєстровано високий відсоток нуклеарної радіяції, шкідливої для населення, води, продуктів, які якраз тепер починають рости, овочевих дерев, тварин тощо. Інформацію про можливість нового вибуху на сході підтвердили також Швайцарія, Франція і скандинавські країни. Покищо совєти заперечують всякі поголоски про ще один вибух, але не пояснюють чому вітер приносить нові дози радіяції зі Сходу.

ДОВГОРІЧНА БОРОТЬБА британських жінок-пілотів за право вести британські пасажирські літаки внутрішніх і далеких полетів, увінчалася успіхом. Уряд Великобританії і Авіяційна корпорація вже дозволили прийняти кільканадцять пілотів і дозволити їм, на рівні з чоловіками, провадити пасажирські і транспортові тяжкі літаки. Погодженість уряду і авіяційних компаній викликало ентузіязм у тих жінок, які персонально були зацікавлені в цій справі, а також жіночих організацій, які підтримували змагання жінок за рівні права.

ОФІЦІЙНІ РЕЧНИКИ Зімбабве, африканської країни, заперечили інформації деяких пресових аґентств, що вони закупили в Совєтському Союзі 12 джетових літаків типу МІҐ-29. Міністер оборони Ернест Кадунґуре заявив, що звідомлення про закуп совєтських літаків є „неправдою", правдоподібно базованою на „поголосках і спекуляціях", що їх з антиурядовою пропагандивною метою поширюють „вороги нашої держави".

Шевченківська конференція НТШ у Канаді і Фундації УВУ

У березні кожного року Наукове Товариство ім. Шевченка у Канаді відзначає науковими конференціями пам'ять свого Патрона. В цьому році 15 березня у Торонто відбулася конференція спільно із Фундацією УВУ та з участю у програмі новообраного ректора УВУ проф. д-ра Богдана Цюцюри. Конференцію проводив науковий секретар НТШ К. о. д-р Петро Біланюк.

В програмі були три доповіді. Першу на тему „Хліборобські образи в метафорах поезії Шевченка" читав д-р Богдан Стебельський, голова Управи НТШ у Канаді. Спираючись на генезі хліборобського населення України від неоліту, його світогляду і образового мислення, нотованого в письмових творах Київської України-Руси, в літописі Нестора „Повість минулих літ" та у „Слові о полку Ігоревім", доповідач численними прикладами зілюстрував хліборобські образи у метафорах Шевченкової поезії. Ці образи метафорами ілюструють не лише битви — воєнні дії, але й творчу працю усіх ділянок національного і особистого характеру.

В другій доповіді д-р Петро Ґой, голова Фундації УВУ у ЗСА і проф. УВУ, дав огляд історії боротьби українців за власну незалежну науку і університет у Львові аж до створення УВУ. Доповідач познайомив слухачів із ролею та значенням УВУ для визвольної справи України, що УВУ здійснював у минулому і чинить сьогодні. Згадав про успіхи не лише університету, але зокрема його ректорів протягом історії УВУ. Вкінці представив нового ректора УВУ проф. д-ра Богдана Цюцюру, по професії правника, професора-емерита в канадському університеті у Галіфаксі, в якому викладав право на протязі 20 років.

Третьою доповіддю конференції була саме його студія до питання екології в СССР в теорії і в практиці. Основним прикладом теми була катастрофа у Чорнобилі. Остаточний висновок доповідача був: СССР теоретично - це інтернаціональний союз республік, практично — це московська централізована імперія. Відсутність реальних прав державних республік, як і громадських і національних, чинить відповідальним централізований уряд у Москві, а не повністю залежний від нього уряд у Києві чи КП УССР, які є лише відділеннями всесоюзних. Одначе, Москва намагається перекинути відповідальність на Київ, хоч це повністю суперечне дійсності.

Загроза занечищення довкілля поза межами СССР стає справою міжнародного права і це дає можливість правного конфлікту із СССР пошкодованих держав.

Після доповіді відбулася дискусія. Доповнення до теми дали: д-р Володимир Мацьків, проф. Василь Янішевський і о. проф. д-р Петро Біланюк, який подякував учасникам конференції за участь і закрив сесію.

НТШ в Канаді

Ділимося сумною вісткою
з Рідними, Земляками і Приятелями,
що 31-го березня 1987 р., два місяці по тяжкому автовому випадку, упокоївся в Бозі на 63-му році життя,
у Маямі, Фльорида
наш Найдорожчий
МУЖ, БАТЬКО І ШВАҐЕР
СВ. П.
Олександер Кондрат
народжений в селі Вербів, повіт Бережани, Україна.
ПОХОРОН відбувся 2-го квітня ц. р. з української католицької церкви в Маямі, Фльорида на місцевий цвинтар.
В глибокому смутку:
дружина — МАРІНА
діти — КАТЕРИНА, ОЛЕСЬ, АНДРІЙ І МАРКО
Ближча та дальша Родина

О. д-р М. Стасів...

(Закінчення зі стор. 1)

шукається за іншим підходячим об'єктом. Головний предсідник звернув увагу також на потребу професійного продажу обезпеченевих плянів, а з тим потребу заангажувати в Торонто людей на постійну працю в Окрузі.

Д-р І. Флис звітував також присутнім про стан майна УНС за 1986 рік підкреслюючи при тому його збільшення до 57,253,000 долярів, в тому членські внески принесли на 60,000 дол. більше, як в 1985 році. При тому він пояснив також нову систему обезпеченевих поліс, яка вже увійшла в життя.

На кінець свого вичерпного перегляду діяльности д-р І. Флис побажав новообраному голові Округи ВідділівУНС о. д-р М Стасіву, як теж членам його Управи багато успіхів у цьому році і закликав усіх секретарів і організаторів відділів співпрацювати з проводом Округи, запевняючи рівночасно допомогу у цій праці Головної Канцелярії. Він також звернув увагу організаторів та секретарів, що ініціятива у зібранні нових обезпеченевих поліс мусить виходити від них і вони є відповідальні за виконання поставленої для Округи кількости 140 нових членів у 1987 році.

На закінчення зібрання забрав слово голова о. д-р М. Стасів, який запевнив, що Округа зробить все, що в її силі, щоб виконати в цілости свої завдання, але до цього мусить мати співпрацю всіх відділів. Молитвою закінчив він ці успішні наради.

Американський...

(Закінчення зі ст. 2)

боронив цю практику для східних обрядів в Америці, чому?

Відповідь: — Це викликало тут багато замішання, бо в Америці люди не були призвичаєні до одружених священиків, тому їм заборонено тут приїздити. Але найбільші святці, що я їх знав, це були одружені священики.

Напрошується сказати, що в „Нешенел Кетолік Реджістер" у кількох останніх місяцях була поміщена справи, що нас цікавлять, а саме: нотатки про потребу допомоги жертвам Чорнобиля, статті про жидівський голокост і відгуки статтям і листам до редакції, інтерв'ю з Бюкененом та інші цікаві статті загальної тематики.

Чи не було би корисно, щоб українські церковні і мирянські чинники нав'язали контакт з цим католицьким, дуже добре редагованим тижневиком, поміщуючи на його сторінках дописи та листи до редакції, зауваження до статтей?

Адреса: John J. Levko, S.J., Center for Eastern Christian Studies, University of Scranton, Scranton, Pa. 18510

ЯК ЗАЯВИВ НАЧАЛЬНИК канцелярії Білого Дому Говард Бейкер, не виключено, що триденна візита державного секретаря Джорджа Шулца в Москву може привести до нової зустрічі між президентом Роналдом Регеном і генеральним секретарем ЦК КПСС Міхаїлом Горбачовим. Г. Бейкер зробив це „відкриття", розмовляючи з репортерами в Санта Барбарі, Каліф., на підставі слів совєтського лідера. Перед початком зустрічі Дж. Шулца і М. Горбачова відбулася коротка розмова з репортерами, один з яких запитав, чи плянує Горбачов поїздку до Вашінгтону. „Саме це ми і збираємось обговорити, — відповів генеральний секретар. — Однак без причини я нікуди не їжджу, особливо в Америку. Це не прогулянка. Коли я буду ближче до пенсії, я зможу подорожувати для свого задоволення. А тепер я думаю про справу". Після зустрічі телевізія в СССР передала пресконференцію Шулца і Шеварднадзе.

ҐЕРІ ГАРТ, який вступив офіційно у президентську боротьбу, заявив на пресовій конференції, що для ліквідації дефіциту у федеральному бюджеті треба підвищити податки. „Я думаю, що безвідповідальними є твердження про можливість добитися збалянсованого бюджету без додаткових надходжень", — сказав Г. Гарт, додавши, що лише підвищення мита на імпортовану нафту і збільшення податків на предмети розкошу дасть державному скарбові додатково 25 біл. дол. на рік. Якщо він стане президентом, Гарт не має наміру обмежувати підвищення податків додатковими торговельними тарифами і оподаткуванням предметів розкошу. Він вважає, що треба збільшити і федеральний податок „на багатих". Відповідаючи на запитання репортерів, Гарт закликав за обмеження стратегічної оборонної ініціятиви „лябораторними дослідженнями" і заявив, що якщо стане президентом, то поведе переговори про роззброєння „один на один" з Міхаїлом Горбачовим. Укладення угоди з СССР буде одним з головних питань у його президентському порядку дня.

В ІТАЛІЇ ВСЕ ЦЕ НЕМАЄ тимчасового уряду. Спроба сформувати такий уряд Оскаром Люїджі Скальфаро була неуспішною, і він, після чотирьох днів, повідомив президента Франческо Коссіґу, що він не спроможний виконати завдання. Незабаром президент Ф. Коссіґа проголосить свій черговий плян. Правдоподібно він проситиме президента сенату Амінторе Фанфані, політика Християнсько-демократичної партії, спробувати „щастя". Якщо і ця спроба невдасться, то президент має конституційне право назначити осіб до ведення державних справ під наглядом голів сенату і палати громад.

Пасха...

(Закінчення зі стор. 1)

хто вірить у Нього і Ним спасається. І тому ми разом з усіма християнами величаємо пам'ять воскресіння Христового, як Пасху визволення та відзначаємо Його воскресіння з такою радістю та вдячністю за те, що Він дав нам життя вічне і ласку велику.

Воскресіння Христове поновляє і зміцнює віру нашого народу в перемогу Його визвольної ідеї та посилює його переконання в тому, що Христос-Переможець і Визволитель поблагословить і його змагання до волі та що тернистий шлях, який тепер веде наш нарід через жахливу Голготу, закінчиться його перемогою і воскресінням до нового життя на волі.

Бож життя це Божий дар, що його кожна нормальна людина хоче зберегти, за нього бореться, намагається всебічно розвинути його не тільки на добро своє, але й своїх ближніх. Цю тугу за кращим, за ідеальним, божественним життям повністю задовольняє Христос-Життєдавець. Він нас запевняє, що „Я прийшов, щоб ви життя мали і подостатком його мали" (Івана 10,10). Воскреслий Христос та спасає її для нового життя дочасного й вічного. Він ставить перед неї нову й високу мету, щоб здійснювати високі християнські ідеї та виконувати ту життєву ролю, що її Сам Творець призначив для неї.

У таких змаганнях на життя і смерть знаходиться і наш нарід. І тепер він потребує підтримки з боку всіх людей доброї волі, а найбільше Божої допомоги, яка тільки може помогти всім поневоленим народам, а між ними й нашому народові відвалити камінь від дверей тюрми народів, бо Ісус воістину воскрес, а сила Його воскресіння вчинить і те, що й наш нарід буде мав силу перемогти неволю і воскреснути, бо Христос є і нашою Пасхою Визволення!

З нагоди цих Великодніх Свят вітаємо ввесь наш нарід і всіх тих наших діячів, що жертвенно працюють для його добра, як і наше Євангельське Братство, бажаючи всім рясних Господніх благословень для їхнього життя та праці для здійснення наших завітних мрій! Христос воскрес! Воістину Воскрес!

За Головну Управу УЄО в Па:

† **Пастор Володимир Боровський**
Секретар Консисторії Української Євангельсько-Реформованої Церкви в екзилі
Володимир Багрій, президент

Великдень, 1987 р.

Хрест...

(Закінчення зі ст. 2)

невіруючих людей. Але ті, що судять мене забувають, що Церква є люблячою, толерантною та вселенською Церквою. Ідея Ісуса Христа є найбільш революційною ідеєю продовж останніх двадцять століть".

Христос помер за нас... ми спасенні Його кров'ю (Рим. 5.9) й про це ми повинні пам'ятати й після цієї правди жити. Там, де кров нашого Спасителя не визнана, там є й мусить існувати знищення й смерть".

Слуга Божий Митрополит Андрей перед своєю смертю пророкував, що наша Церква мусить увійти глибоко в містерію хреста заки вона може бути прославленою.

Без сумніву було б неможливо зазнати милосердя Розп'ятого Христа, якщо б ми не були б готові на акт прощення й примирення, та якщо ми самі не є очищені щирою покутою й наверненням й за словами Солженіцина не є готові „розділити частину нашого серця". Ми повинні почати посвятити більше увагу й час на шукання Божого милосердя й загоєння в молитві, та в свідомості Божої присутності в нас самих. В той спосіб ми зачнемо жити більше за радами Його Святого Духа: любити те, що Ісус любить та діяти подібно, як діяв Христос. Нам треба прислухатись до Його голосу в св. Писанні, бути повними учасниками Божественної св. Літургії, та приймати Христове Тіло і Кров, як неоцінений скарб й джерело святости, радости й миру. Нам треба почати від нас самих, серед наших щоденних обставин й взаємовідносин для того, щоб заініціювати процес лікування через любов й прощення, (навіть, якщо це не є супроводжене теплими почуваннями). Коли наші серця стануть очищені сталим процесом навернення та бажанням, щоб Христос діяв у нас, тоді ми на ділі будемо спроможні любити й прощати, а через це ми знайдемо душевну радість і свободу.

Але ми не можемо чекати на „них", щоб вони першими прийшли до нас. Господь кличе нас зробити початок в поєднанні й братній любові. Відзначуючи Тисячоліття Християнства на Україні, ми, пам'ятаючи про хрест, будемо все більш переконані в тому факті, що християнство було вилонене з прибитого боку Ісуса, що вмер для нашого спасення. Ми не можемо забувати й про це, що християнство - це стале дозрівання в свідомості молитви Христа Спасителя до Свого небесного Отця, „щоб усі були одно, як Ти Отче є в Мені, а Я в Тобі",(Іван 17,21.

Наша любов і співчуття, поборення почуття нашої гордости, присутність Божого милосердя у нас самих, й наш щирий жаль за гріхи будуть знаком для Вселенської Церкви й цілого світу, тоді кожний з нас усвідомить собі, що Тисячоліття має вселенське значення, а та свідомість вказуватиме й буде прикладом на те, як живим й здоровим є наше католицьке християнство.

З таким зрозумінням багато сердець буде в такій мірі одухотворене, щоб прийти й пити з вічнопульсуючого джерела Христового милосердя, де „все й у всему Христос (Кол.3,11).

„Радуймося славі..."

(Закінчення зі стор. 1)

за визволення всієї християнської української нації з-під сучасного безбожного московсько-комуністичного тиранства. Наші волелюбні покоління мусять привести суверенну християнську Україну до повної перемоги.

Ми повинні із вільних країн світу знайти видимі й невидимі дороги і стежки, щоб допомогти нашим сестрам і братам у поневоленій, але воюючій Україні, для піднесення і посилення їхньої віри і боротьби для суверенної християнської перемоги. А особливо необхідно просмикнутися різними таємними тайгами до концентраційних таборів і в'язниць, до наших мучеників за християнську суверенну Україну із Господньою вірою і святочним привітом: Христос Воскрес!

Христос сказав: „Боже Царство в середині вас" (Лука, 17,21).

Йдучи за Христовою Мудрістю, ми говоримо: „Християнська суверенна Україна в середині нас". Отже, найперше створімо християнську суверенну Україну у нашому творчому прагненні і саможертвенних ділах наших. І прозрімо наперед дорогу боротьби, якою маємо осягнути бажану мету, до якої нас приведе Дух Святий. А „Де Дух Святий, там воля" (2. Кор., 3, 17). А коли ми бачимо всі можливості для осягнення перемоги, то мусимо перейнятися Абсолютною Вірою, щоб здійснити цю перемогу. Бо: „Хто вірує, той не має нічого неможливого" (Матвій, 17, 18).

І коли Христос оздоровляв сліпих, калік та інших безнадійно хворих, то Він говорив: „Віра твоя спасла тебе". І ми маємо всі можливості створити таку всепереможну віру, щоб сповнити наше місійне призначення повною перемогою. А тому не шукаймо ворогів, а шукаймо і творімо друзів і союзників самостійної України. Христос сказав Апостолам: „Хто не супроти нас, той за вас" (Лука, 9, 50). Отже, „Хто не проти Самостійности України, той за неї". Але в іншому місці, то Христос застеріг: „Хто не зі Мною, той супроти Мене; хто не збирає зі Мною, той розкидає" (Матвій, 12, 30).

Аналогічно до Христової Мудрости ми мусимо бути дуже уважні і передбачливі, як у своїй біжучій праці, так і в збройній боротьбі. А це означає: „Хто не з суверенною християнською Україною, той проти неї; хто не єднається щиро з українською нацією, той руйнує її". І ми мусимо бути цілком свідомі наших близьких і далеких сусідів, які прикриваються також у різних формах християнства, використовуючи його, як слуги диявола. А деякі просто заявляють, що вони вороги Бога. Та про відкритих ворогів християнства, то немає що й говорити. І Христос, як Вселенський Учитель і Спаситель, передбачливо вияснює нам, християнам, які можуть бути для нас небезпеки, і як знайти дорогу для перемоги.

Та найбільше місійне призначення у вірі перемоги припадає на провід, як у Святій Христовій Церкві, так і в українській християнській нації. І ми бачимо, як Христос перед Своїми трагічними муками, облитий сльозами, молився до Святого Отця Небесного в Гетсиманії, щоб Апостоли гідно сповнили своє глъобальне місійне призначення: „А за тих Я посвячую в жертву Самого Себе, щоб Освячені Правдою стали й вони. Та не тільки за них Я благаю, а й за тих, що за їхнього слова увірують в Мене" (Іван, 17, 19-20).

І сталося Боже чудо, що невелика група апостолів, з малою освітою, але з непохитною Божою вірою у своє провідницьке призначення довершила свою глъобальну місію із повною досконалістю, включаючи самовідречення. Вони створили й розбудували Святу Христову Церкву, яка є ведучою вірою на землі, і якої ми є тепер ісповідниками. Гартуючи їх, Христос говорив: „Ви ж оті, що перетривали зі Мною, у Моїх випробуваннях" (Лука, 22, 28).,

І тут найбільшу відповідальність Христос покладає на добрих душпастирів для піднесення і посилення віри, а не наймитів, які залишають свої пастви в небезпечний чи невигідний для себе час. А також Він покладає надію і на всіх віруючих, які саможертвенно йдуть за своїми правдивими душпастирями. І хто відділяє нашу Святу УАПЦ(С) від Української Нації, той руйнує себе і націю.

А з якою піднесеною урочистою вірою зустрічав ізраїльський нарід славний в'їзд Ісуса Христа до Єрусалиму як свого давно жданого Месію: „Благословенний, хто йде в Ім'я Господнє! Осанна на Висоті!" (Матвій, 21, 9). І в цьому піднесенні ізраїльського народу брали участь небесні сили, щоб перед трагічним розп'яттям Христос славно закінчив Своє Благовістя. І це ми бачимо з Преображення Господнього: „І ось два мужі з Ним розмовляли, були то Мойсей та Ілля, що з'явилися в славі, і говорили про кінець Його, який в Єрусалимі Він має докінчити" (Лука, 9, 30-31).

Сьогодні найрадісніше свято у світі. Обрадуймося між собою взаємною любов'ю і вітаймо всіх людей:

Христос Воскрес!

І „Цей День, що його дав нам Господь, радіймо і веселімось сьогодні".

Розбудовуймо з палкою любов'ю і непохитною суверенною вірою нашу Святу Українську Автокефальну Православну Церкву (Соборноправну), яка була відроджена в Києві, — місті Премудрости Божої — в катедрі Святої Софії, на Першому Соборі УАПЦ, 1921 року Божого, під Первоієрархічним Проводом Митрополита Києва і всієї України Святого Православного Просвітителя Священномученика Митрополита Василя Київського (Липківського), як його було канонізовано до Хору Небесних Святих, на Сьомому Соборі УАПЦ(С), в Катедрі Св. Ап. Андрія Первозванного, в Дітройті, ЗСА, 1981 християнського року.

Молімось і підготовляймося до славного відзначення Тисячоліття Християнської України, яке відбудеться в 1988 християнському році.

І сьогодні, в цей день Твого Господнього воскресіння, Улюблений наш Спасителю, благослови й освяти паски і крашанки та всі тут дари, що Твої Вірні принесли до Твоєї Святої Церкви.

Молімося і радуймося Славі Спасителя.

Христос Воскрес!
Славмо Його!

† **Петро,**
† **Іосиф,**
Єпископ Лубенський

Дано на Великдень, 19 квітня 1987 Християнського року, при парафії Святого Володимира, Форт Вейн, Індіяна, ЗСА.

ГАЗЕТА „ВАШІНГТОН ПОСТ" повідомила, що 15 з 28 морських піхотинців, які охороняли амбасаду ЗСА у Москві, вже прибули на базу в Квантіко, Вірджінія, де вони будуть давати зізнання. Ці зізнання будуть проведені у зв'язку зі слідством у справі про порушення військової дисципліни, що мали місце в кількох американських амбасадах, які охороняються морськими піхотинцями. До кінця цього тижня Москву залишить решта членів колишнього контингенту охорони, який заміняється новим.

Пресовий Фонд „Свободи"

На цьому місці друкуємо імена тих ВШ. Громадян, що надіслали свою пожертву на фонд „Свободи" і дитячого журналу „Веселка" та потверджуємо з подякою висоту одержаної суми.

ЛИСТА ч. 11.

В. Новотна, Делрей Біч	25.00
М. Матчук, Бирлінгтон	17.00
„Просвіта", Вінніпег	17.00
В. Делькевич, Рочестер	12.00
Я. Держко, Вінніпег	12.00
о. З. Злочовський, Джецції,тавн	12.00
С. Макух, Філядельфія	12.00
„Самопоміч", Філядельфія	12.00
Б. Фостак, Сан Ситі	12.00
С. Чучук, Чикаго	12.00
А. Шульга, Маттітак	12.00
В. Барабаш, Гартфорд	10.00
М. Білас, Гофман Естейтс	10.00
А. Герман, Джерзі Ситі	10.00
П. Кучкуда, Брик Тавн	10.00
А. Тот, Флашінг	10.00
Н. Черевайко, Чикаго	10.00
А. Бугель, Міссіссага	8.00
М. Куницький, Овк Парк	7.00
М. Крупік, Клівленд	6.00
В. Матлага, Картерет	6.00
д-р М. Балущак, Монтреаль	5.00
Р. Войнаровський, Голлівуд	5.00
о. М. Глинський, Карнегі	5.00
Л. Куриляк, Овк Лови	5.00
В. Миколинський, Монтреаль	5.00
В. Палідвор, Ню Йорк	5.00
А. Петрик, Смокі Лейк	5.00
П. Щерба, Вільмінгтон	5.00
Гр. Захарко, Філядельфія	4.00
ЗУАДК, Філядельфія	4.00
П. Лисенко, Піттсфілд	4.00
С. Барицька, Ню Йорк	2.00
В. Бахір, Риджвуд	2.00
Н. Бачинська, Денвер	2.00
О. Бережницький, Філядельфія	2.00
Р. Білоус Кратко, Лейквуд	2.00
І. Букало, Вест Петерсон	2.00
П. Вербовський, Лонг Айленд Сити	2.00
А. Глуховецький, Монтреаль	2.00
Ю. Гнат, Ірвінгтон	2.00
С. Гомула, Голлівуд	2.00
Л. Гординський, Дітройт	2.00
В. Горностай, Парма	2.00
І. Гош, Філядельфія	2.00
І. Ґавур, Кент	2.00
Х. Ґомез, Вестмінстер	2.00
М. Дребич, Бронкс	2.00
А. Дольницька, Монтреаль	2.00
В. Єрмоленко, Міннеаполіс	2.00
О. Житинський, Фінікс	2.00
О. Жулинський, Ірвінгтон	2.00
А. Івасишин, Флашінг	2.00
О. Іваночко, Бруклин	2.00
Н. Карачевська, Йонкерс	2.00
М. Кіс, Сен Бруно	2.00
В. Кліщ, Філядельфія	2.00
В. Ковінко, Гартфорд	2.00
Б. Козак, Ведерсфілд	2.00
К. Коч, Джерзі Сити	2.00
О. Кравс, Сиракюзи	2.00
М. Кудрик Кейс, Орлендо	2.00
О. Купчак, Ламбертвілл	2.00
Т. Куропась, Дітройт	2.00
Д. Ласевич, Бруклин	2.00
М. Леськів, Торонто	2.00
Я. Леськів, Френчтавн	2.00
С. Літепло, Бруклин	2.00
І. Лико, Рочестер	2.00
А. Лучків, Редінг	2.00
С. Максимчук, Джерзі Сити	2.00
О. Мандибур, С. Гемпстед	2.00
Л. Мельник, Елмгирст	2.00
Д. Микита, Фінікс	2.00
П. Мочун, Кренфорд	2.00
В. Музика, Рослінлейл	2.00
М. Отрок, Дельтона	2.00
І. Павник, Парма	2.00
М. Палюх, Елленвілл	2.00
І. Пахолюк, Бирлінгем	2.00
П. Піжицький, Ст. Катеринс	2.00
В. Пітьо, Олін	2.00
Д. Пиш, Бирлінгтон	2.00
Р. Поголек, Винтер Парк	2.00
Р. Присяжнюк, Воррен	2.00
Ю. Проців, Риджвул	2.00
А. Риснік, Ворміистер	2.00
К. Стефінів, Фультонвілл	2.00
А. Тилька, Ню Бритен	2.00
В. Тимчишин, Німеччина	2.00
С. Тополюк, Рочестер	2.00
І. Трач, Маямі	2.00
М. Троч, Парма	2.00
Е. Фаріон, Гантінгтон Веллі	2.00
Т. Фелаш, Амстердам	2.00
М. Чвіль, Асторія	2.00
А. Шкрабалюк, Філядельфія	2.00
П. Шмагала, Істон	2.00
М. Янович, Виллімантик	2.00
А. Янушевський, Чикаго	2.00

ЛІТО-ДРУК МАЛЮНКА

У Великодньому виданні „Свободи" з середи, 16-го квітня, заголовну сторінку окрашує малюнок Мирона Левицького, а літо-друк виконав Зенон Еліїв. — Ред.

ПОПРАВКА

В репортажі Ю. Мовчана — „Огайо в поклоні генісві України" („Свобода" з 7-го квітня ц.р.) в третьому абзаці від кінця слід читати „молоденька Наталка Крісляата". — Ред.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ЧЕТВЕР, 30-го КВІТНЯ 1987 р.

Філядельфія, Па. Річні загальні збори Т-ва Дністер 430-го Відд., о год. 6-ій веч. в Домі УНС при 5004 Олд Йорк Рд. На порядку дня: звіти Управи та К. Комісії і вибір Управи та К. Комісії на 1987 р. — Д-р І. Скальчук, гол., І. Кнігницький, секр.